

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií

Aneta Šubertová

**Imigrační politika Francúzska za prezidenta
Nicolasa Sarkozyho**

Bakalárska práca

Praha 2014

Autor práce: **Aneta Šubertová**

Vedúci práce: **PhDr. Ondřej Matějka, PhD**

Rok obhajoby: 2014

Bibliografický záznam

ŠUBERTO VÁ, Aneta. *Imigračná politika Francúzska za prezidenta Nicolasa Sarkozyho*. Praha, 2014. 38 s. Bakalárska práca (Bc.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálnych vied, Institut mezinárodných štúdií. Katedra mezinárodných teritoriálnych štúdií. Vedúci bakalárskej práce PhDr. Ondřej Matějka, PhD.

Abstrakt

Bakalárska práca „Imigračná politika Francúzska za prezidenta Nicolasa Sarkozyho“ pojednáva o pokusoch francúzskej vlády zaviesť v rokoch 2007-2012 prísnejšiu politiku voči prisťahovalcom. Imigračná otázka je jednou z hlavných vnútropolitických tém vo francúzskej spoločnosti a táto problematika bola aj jedným z hlavných bodov v predvolebnej prezidentskej kampani Nicolasa Sarkozyho. V tej dobe zasiahla Francúzsko ekonomická kríza, xenofóbne nálady v spoločnosti stúpali. Vláda sa snažila o selektívny prístup voči imigrantom a o hlbšiu integráciu cudzincov do francúzskej spoločnosti. Tiež sa snažila obmedziť imigráciu na základe zlučovania rodín, ktorá má najväčší podiel na imigrácii do Francúzska v súčasnosti. Práca je prehľadovou štúdiou, kde zmapujem a zanalyzujem dva hlavné zákony, ktoré prijala vláda, aby obmedzila imigračný tok. Ide o zákon z roku 2007, ktorý mal sťažiť imigráciu na základe zlučovania rodiny a zákon z roku 2011, ktorý implementoval 3 smernice EÚ do francúzskeho práva. Tiež spomeniem opatrenia na repatriáciu Rómov do krajiny pôvodu. Tieto opatrenia nakoniec vyvolali v spoločnosti búrlivé debaty u odbornej i laickej verejnosti, ale aj kritiku u poslancov a senátorov. Viaceré opatrenia boli napokon pre neúspech alebo kritiku zrušené.

Abstract

My bachelor thesis, “Immigration Policy of France during the Presidency of Nicolas Sarkozy“ deals with the attempts of french government to reform french immigration legislation and implement stricter immigration policy towards foreigners. The issue of immigration is one of the top domestic policy issues today and was also used in the presidential election campaign of Nicolas Sarkozy. During the financial crises increased

xenophobia in French society. Government tried to implement a selective immigration policy and deeper integration foreigners to the french society. They also tried to restrict immigration based on the right to family reunification, which is currently the main part of immigrants in french society. This thesis is theoretical analysis, which map and analyze the main laws that the government adopted to restrict the flow of immigration. I analyze immigration law from 2007, which should restrict family reunification and law from 2011, which implemented 3 directive of European Union into the French law. I also mention the repatriation of Roma into the country of origin. These measures provoked a stormy reaction in the professional and general public but also among deputies and Senators. Severely measures were finally canceled because of their failure or criticism.

Kľúčové slová

Francúzsko, Nicolas Sarkozy, reštriktívna imigračná politika, selektívna imigračná politika, princíp rovnosti, deportácie Rómov, diskriminácia

Keywords

France, Nicolas Sarkozy, restrictive immigration policy, selective immigration policy, equality principle, deportations of Romes, discrimination

Rozsah práce: 68 772 znakov, t.j. 38,2 ns

Prehlásenie

1. Prehlasujem, že som predkladanú prácu spracovala samostatne a použila iba uvedené pramene a literatúru.
2. Prehlasujem, že práca nebola využitá k získaniu iného titulu.
3. Súhlasím s tým, aby práca bola sprístupnená pre štúdijné a výskumné účely.

V Prahe dňa 16.5.2014

Aneta Šubertová

Pod'akovanie

Na tomto mieste by som rada poďakovala PhDr. Ondřejovi Matějkovi PhD za jeho cenné pripomienky a usmerňovanie pri písaní práce.

PROJEKT BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
Jméno: Aneta Šubertová
E-mail: aneta.subertova33@gmail.com
Semestr: letný
Akademický rok: 2012/2013
Název práce: Imigračná politika Francúzska za prezidenta Nicolasa Sarkozyho
Předpokládaný termín dokončení (semestr, školní rok): letný semester, školský rok 2013/2014
Vedoucí bakalářského semináře: PhDr. Oldřich Tůma, Ph.D.
Vedoucí práce (není povinné): PhDr. Ondřej Matějka, PhD
Zdůvodnění výběru tématu práce (5 řádek): Tému som si vybrala preto, lebo imigračná politika je na začiatku 21. storočia jednou z hlavných tém vo Francúzsku a zasahuje celú spoločnosť. Spoločnosť rozdeľuje na tých, ktorí podporujú prisťahovalectvo a na tých, ktorí požadujú reštriktívnu politiku voči imigrantom. V práci chcem skúmať sprísnenie imigračnej politiky za prezidenta Sarkozyho, lebo jej dopady môžeme sledovať aj v súčasnosti.
Předpokládaný cíl (5 řádek): Zmapovať a zanalyzovať imigračnú politiku Francúzska za prezidenta Nicolasa Sarkozyho. Chcem zmapovať zákony a opatrenia prijaté vládou od roku 2007 do roku 2012, ktoré mali riešiť imigračnú otázku vo Francúzsku. V práci spomeniem aj reakcie odbornej a laickej verejnosti na tieto opatrenia a okrajovo spomeniem aj medzinárodnú kritiku.
Základní charakteristika tématu (10 řádek): Nicolas Sarkozy sa ešte ako minister vnútra podieľal na imigračnej politike Francúzska a po svojom zvolení v roku 2007 v tom pokračoval. V roku 2007 bol prijatý zákon, ktorý mal sťažiť zlučovanie rodín, keď chceli prisťahovalcov, ktorí prichádzajú do Francúzska za rodinným príslušníkom, podrobovať genetickým testom. V roku 2010 boli prijaté opatrenia proti Rómskym občanom, ktorých po porušení verejného poriadku repatriovali do krajiny pôvodu-do Bulharska a Rumunska. V roku 2011 bol prijatý posledný zákon, ktorý mal implementovať 3 smernice EÚ. Tento zákon umožňoval kvalifikovanej pracovnej sile jednoduchší prístup do Francúzska, upravoval pravidlá pre vyhostenie cudzincov a získanie francúzskeho občianstva podmieňoval integráciou do francúzskej spoločnosti. Tieto zákony vyvolali vo Francúzsku ale aj v zahraničí veľkú kritiku.
Předpokládaná struktura práce (10 řádek): Práca bude rozdelená na úvod, záver a kapitoly. V úvode stručne zhrniem tému a položiť si základné otázky, na ktoré budem chcieť v práci nájsť odpoveď. Tiež tu spomeniem použitú metodológiu a analýzu literatúry. Prvá kapitola bude rozdelená na dve časti. Jedna sa bude venovať imigračnej politike Francúzska v 20. storočí a druhá časť bude opisovať imigračnú politiku na začiatku 21. storočia až do nástupu Sarkozyho za prezidenta. Druhá kapitola sa bude zaoberať založením nového ministerstva pre imigráciu a zákonom z roku 2007. Tretia kapitola sa bude venovať deportáciám rómskych občanov a štvrtá kapitola bude riešiť zákon z roku 2011. Pri každom opatrení sa budem venovať aj reakciám, ktoré vyvolali. V závere zhrniem získané poznatky a zodpoviem na položené otázky. Súčasťou práce bude aj zoznam skratiek, ktoré som v texte

použila a použitá literatura.

Základní literatura (10 nejdůležitějších titulů): Andrew Geddes, The politics of Migration and Immigration in Europe (London: Sage, 2003).

Franck Düvell, Illegal Immigration in Europe: Beyond Control? (Houndmills: Palgrave Macmillan, 2006).

Gérard Noiriel, Réfugiés et sans- papiers: la république face du droit d'asyle: XIXe-XXe siècle (Paris: Hachette littératures, 2010).

Gérard Noiriel, État, nation et immigration: Vers une histoire du pouvoir (Paris: Belin, 2001).

Gérard Noiriel, A quoi sert l'identité nationale (Marseille: Agone, 2007).

Joel S. Fetzer, Public Attitudes toward Immigration in the United States, France, and Germany (Cambridge: Cambridge University Press, 2000).

Gérard Noiriel, Le creuset français: Histoire de l'immigration XIX-XX siècle (Paris: Seuil, 1988).

Djamel Khames a Francois Paoletti, Quelle immigration en France? (Paris: Hatier, 1993).

Martin Schain, The politics of immigration in France, Britain and the United states: a comparative study (New York: Palgrave Macmillan, 2008).

Michele Tribalat, Les yeux grands fermés: L'immigration en France (Paris: Denoel, 2010).

Podpis studenta a datum

Schváleno	Datum	Podpis
Vedoucí bakalářského semináře		
Garant oboru		

Obsah

ÚVOD.....	2
<i>Analýza literatúry</i>	<i>3</i>
1. IMIGRAČNÁ POLITIKA FRANCÚZSKA OD ZAČIATKU 20. STOROČIA PO SÚČASNOSŤ	5
1.1. PREHĽAD IMIGRAČNEJ POLITIKY FRANCÚZSKA V 20. STOROČÍ.....	5
1.2. IMIGRAČNÁ POLITIKA FRANCÚZSKA OD ROKU 2000 DO ROKU 2007.....	10
1.2.1 <i>Zákon z roku 2003 o kontrole imigrácie, pobyte cudzincov a národnosti</i>	<i>10</i>
1.2.2. <i>Zákon z roku 2006 o imigrácii a integrácii</i>	<i>12</i>
2.IMIGRAČNÁ POLITIKA FRANCÚZSKA PO NÁSTUPE PREZIDENTA SARKOZYHO	15
2.1. VZNIK MINISTERSTVA PRE IMIGRÁCIU A INTEGRÁCIU CUDZINCOV.....	16
2.2. ZÁKON Z ROKU 2007.....	18
2.2.1. <i>Článok 13.....</i>	<i>19</i>
2.2.2. <i>Článok 63.....</i>	<i>21</i>
2.2.3. <i>Kritika verejnosti.....</i>	<i>21</i>
3. DEPORTÁCIE RÓMOV	22
3.1. DEPORTÁCIE RÓMOV	22
3.2. DOMÁCA A MEDZINÁRODNÁ KRITIKA.....	24
4. ZÁKON Z ROKU 2011 O IMIGRÁCII, INTEGRÁCII A NÁRODNOSTI	25
4.1. OBSAH ZÁKONA.....	27
4.2. ZHRNUTIE ZÁKONA	29
ZÁVER	30
SUMMARY	32
POUŽITÁ LITERATURA.....	33

Úvod

Francúzsko má ako bývalá koloniálna veľmoc bohaté skúsenosti s imigračnou otázkou. Cudzinci sem prúdili už od začiatku 19. storočia a to nielen z bývalých afrických kolónii a Indočíny, ale aj susedných štátov Európy. Vláda musela na tieto potreby nejako reagovať, preto sa od druhej polovice 20. storočia začala zaoberať oficiálnou imigračnou politikou štátu, ktorá mala imigračný tok buď zvyšovať alebo regulovať. Ovplyvňovali ju pri tom rôzne demografické, ekonomické, politické a sociálne faktory ako aj medzinárodná situácia vo svete. Medzi takéto vplyvy patrila napríklad finančná kríza v 70. rokoch, vznik EÚ, vytvorenie schengenského priestoru či finančná kríza v roku 2008. V súčasnosti je téma imigrácie jednou z hlavných spoločenských tém vo Francúzsku, ale aj v okolitých európskych štátoch, preto by som sa na túto problematiku chcela pozrieť bližšie.

V tejto práci by som chcela venovať pozornosť nedávnomu vývoju imigračnej politiky vo Francúzsku a to konkrétne obdobiu od roku 2007 do roku 2012 za vlády prezidenta Nicolasa Sarkozyho, ktorý sa veľkým dielom podieľal na sprísnení opatrení na spomalenie imigračného toku. Ešte ako minister vnútra za druhej vlády prezidenta Jacquesa Chiraca začal predkladať vlastné zákony na riešenie tejto otázky a neskôr sa táto téma objavila aj v jeho prezidentskej kampani. V tej sa snažil povzbudiť národnú identitu Francúzov sľubmi, že otázku imigrácie vyrieši. Po svojom zvolení sa o túto oblasť i naďalej zaujímal a podpisoval ďalšie, pre mnohých kontroverzné zákony, ako napríklad zákon o zákon z roku

Je zložité obsiahnuť celú problematiku prisťahovalectva vo Francúzsku v 21. storočí a rozsah tejto práce samozrejme na to nestačí. Preto sa v nej budem venovať dvom hlavným schváleným zákonom, ktoré mali cudzincom vstup a pobyt na francúzskom území skomplikovať a to zákonom z roku 2007 z roku 2011. Stručne zmienim aj opatrenia na repatriáciu rómskych občanov späť do krajiny pôvodu, ktoré boli prijaté v roku 2010 a ktoré sa určite radia k prísnejšej imigračnej politike Francúzska a navyše na ne zákon z roku 2011 reagoval. Kvôli obmedzenému rozsahu práce sa nebudem venovať porovnaniu francúzskej imigračnej politiky s inými štátmi Európskej únie, zahraničie spomeniem len v súvislosti s kritikou, ktorú zákony vyvolali.

V práci budem používať metodológiu- prehľadová štúdia, pomocou ktorej najprv spracujem historický úvod k imigračnej politike vo Francúzsku a následne zmapujem a zanalyzujem predkladané zákony a opatrenia. Súčasťou mojej analýzy zákonov bude

popis legislatívneho procesu a zmien s akými oba zákony prešli počas svojho schvaľovania, poprípade na aké predchádzajúce opatrenia z minulosti nadväzujú alebo ich menia a aké na ne boli reakcie. V práci by som si chcela položiť nasledujúce otázky: Akými legislatívnymi procesmi zákony prešli a kto sa podieľal na ich prijatí, poprípade na ich zmenách? Aké reakcie v spoločnosti vyvolali?

V prvej kapitole stručne predstavím historický úvod a vývoj imigračnej politiky v 20. storočí s akcentom na obdobie od konca druhej svetovej vojny, kedy sa oficiálna imigračná politika Francúzska začala vytvárať. Poukážem tiež na sociálne a ekonomické faktory, ktoré túto problematiku ovplyvňovali.

V druhej kapitole sa zaoberám francúzskou imigračnou politikou na začiatku 21. storočia až do nástupu Nicolasa Sarkozyho do prezidentského úradu v roku 2007. Tu je dôležité podrobnejšie predstaviť zákony z roku 2003 a 2006¹, na ktoré zákony z roku 2007 a 2011 nadväzujú a spolu vytvárajú komplex Sarkozyho imigračných opatrení. Tretia kapitola sa na začiatku venuje vytvoreniu nového ministerstva pre imigráciu, integráciu, národnú identitu a spoluprácu, ktoré malo na prijaté opatrenia podstatný vplyv. Ďalej sa venuje už spomenutému zákonu z roku 2007, ktorý bol veľmi kontroverzný. V tejto kapitole spomeniem aj opatrenia za repatriáciu rómskych občanov do krajiny pôvodu, ktoré boli prijaté v roku 2010. A posledným zanalyzovaným opatrením bude zákon z roku 2011, ktorý dokončuje a uzatvára jednu kapitolu imigračnej politiky Francúzska v 21. storočí za pravicovej vlády Sarkozyho. V závere by som chcela zhrnúť svoje zistenia a pokúsiť sa zodpovedať na položené otázky.

Analýza literatúry

Vzhľadom k tomu, že sa v práci venujem pomerne nedávnym udalostiam, musela som pracovať hlavne s elektronickými zdrojmi. Vlastné znenia zákonov, procesy ich schvaľovania a zmeny zákonov som našla na oficiálnych stránkach francúzskych inštitúcií ako napríklad Národného zhromaždenia Francúzska, Senátu a čiastočne aj na stránkach Ústavnej rady, ktorá sa zaoberala prípadnými rozpormi zákonov s francúzskou ústavou.² Tak isto som postupovala aj pri hľadaní kritiky

¹ Zákon z roku 2003- La loi n°2003-1119 du 26 novembre 2003 « relative à la maîtrise de l'immigration, au séjour des étrangers en France et à la nationalité, Zákon z roku 2006- La loi française du 24 juillet 2006 relative à l'immigration, et à l'intégration.

² <http://www.assemblee-nationale.fr/>
<http://www.senat.fr/>
<http://www.conseil-constitutionnel.fr/>.

v parlamente a senáte po prvom a druhom čítaní zákonov. Oficiálne prehlásenia súvisiace s touto tematikou som našla aj na stránkach jednotlivých ministerstiev zaoberajúcich sa otázkou imigrácie, napríklad ministerstva vnútra, či ministerstva pre imigráciu, integráciu, národnú identitu a spoluprácu apod..

Tlačené príručky a monografie som použila najmä k prehĺbeniu znalostí o danej problematike v minulosti a k problematike imigrácie v súčasnej Európskej únii. Užitočná bola kniha od Joela Fetzera *Public attitudes toward immigration in the United States, France and Germany*, ktorá ukazovala postoje francúzskej verejnosti k cudzincom a pokusy o sprísnenie imigračnej politiky v minulosti. K pochopeniu danej témy mi pomohli aj knihy a články dvoch francúzskych historikov, venujúcich sa otázke imigrácie- Gérarda Noiriéla a Patricka Weila. Tu by som zmienila užitočnú knihu od Gérarda Noiriéla- *État, nation et immigration- Vers une histoire de pouvoir*, ktorá prehľadne spracovala aj históriu imigrácie vo Francúzsku a rôzne faktory, ktoré ju ovplyvňovali. Noiriél sa vyjadril aj ku Sarkozyho prezidentskej kampani v roku 2007 v knihe *À quoi sert l' identité nationale*. Imigračnej otázke sa stručne venovala kniha od Djamelu Khamèsa a Françoisu Paolettiho, kde na malom rozsahu boli prehľadne spracované hlavné faktory, ktoré ovplyvňovali imigráciu, ako rôzne ekonomické a sociálne faktory aj s prehľadnými tabuľkami s rôznymi dátami. Pozadie politickej scény a informácie o niektorých Sarkozyho krokoch som sa dozvedela z knihy Franza-Oliviera Giesberta- *M. Le Président: Scènes de la vie politique 2005-2011*, ktorá ponúka pohľad do Sarkozyho súkromného aj politického života a spomína tu aj niektoré jeho rozhodnutia, ktoré sa týkali imigračnej otázky.

Odbornú kritiku a analýzu legislatívy som čerpala z rôznych odborných časopisov a štúdií, prípadne zo stránok nezávislých organizácií zaoberajúcimi sa touto problematikou. Ako prijala zákon verejnosť som sa dozvedela z archívov francúzskych denníkov ako je *Le Monde*, *Le Figaro*, atď. Medzinárodnú kritiku mi poskytli webové stránky rôznych vládnych či nezávislých organizácií, oficiálne prehlásenia z jednaní EÚ ale tiež v denníkoch ako je *New York Times* alebo agentúr ako je *BBC*.

1. Imigračná politika Francúzska od začiatku 20. storočia po súčasnosť

1.1. Prehľad imigračnej politiky Francúzska v 20. storočí

Pred analýzou súčasnej imigračnej politiky Francúzska by som chcela stručne zmapovať túto politiku v minulosti. Pre hlbšie pochopenie témy je dôležité poznať hlavné medzníky imigračnej politiky v minulosti, ako aj sociálno-politické kontexty, ktoré mali na ňu vplyv. Budem sa venovať hlavne opatreniam, ktoré majú presah až do súčasnosti a ktoré ovplyvnili súčasné smerovanie Francúzska v otázke imigrácie. Imigráciu vo Francúzsku v minulosti ovplyvňovali rôzne aspekty, ako ekonomická situácia štátu, rôzne medzinárodné okolnosti ako druhá svetová vojna alebo vznik EÚ, ale aj to, či vládli ľavicové alebo pravicové strany. V nasledujúcom historickom prehľade ukážem, ako tieto faktory ovplyvňovali prístahovalectvo v 20. storočí a spomeniem najdôležitejšie opatrenia, z ktorých niektoré majú presah až do súčasnosti.

Francúzsko je popri Spojených štátoch amerických a Kanade krajina s najväčším podielom imigrantov na spoločnosť.³ Veľká časť francúzskej populácie má zahraničných predkov. Podľa historika Gérarda Noirieľa sa význam imigračnej otázky v moderných francúzskych dejinách vždy viazal s politickou scénou a je treba pochopiť potreby kapitalistického Francúzska na konci 19. storočia.⁴ Vláda musela reagovať na rôzne ekonomické požiadavky ale aj na medzinárodnú situáciu krajiny.

Podľa francúzskeho historika Patricka Weila však nemalo Francúzsko do druhej svetovej vojny oficiálnu imigračnú politiku. Francúzska vláda podliehala rôznym záujmom a tlakom (ekonomickým, politickým, či demografickým) a v tejto oblasti robila len čiastočné opatrenia.⁵ Medzi najdôležitejší krok týkajúci sa imigrácie pred druhou svetovou vojnou patrilo založenie organizácie *Société générale d'immigration* v roku 1924, ktorej úlohou bol nábor nových zamestnancov v zahraničí podľa potrieb francúzskych firiem.⁶ V roku 1927 vláda povolila francúzskym ženám vydat' sa za

³ Gérard Noiriel, *État, nation et immigration: Vers une histoire du pouvoir* (Paris: Belin, 2001), s. 67.

⁴ Noiriel, *État, nation et immigration: Vers une histoire du pouvoir*, s. 77.

⁵ Patrick Weil, *Populations en mouvement: Etat inerte, Notre Etat, le livre vérité de la Fonction publique*, (2000), www.patrick-weil.com s. 416.

⁶ <http://www.vie-publique.fr/politiques-publiques/politique-immigration/chronologie-immigration/>.

cudzince.⁷ S nástupom finančnej krízy sa vo Francúzsku zvyšovala nezamestnanosť a imigranti už neboli pre spoločnosť vítanou pracovnou silou, ale tí, ktorí francúzskym občanom brali prácu. Začali sa objavovať aj xenofóbne nálady a obyvatelia tlačili na spomalenie prísťahovalectva. V 30. rokoch sa tiež objavili prví odborníci, zaoberajúci sa otázkou imigrácie vo Francúzsku. Jedným z nich bol profesor a demograf Georges Mauco, ktorý v roku 1932 napísal významnú esej *Les étrangers en France: Leur rôle dans l'activité économique*,⁸. Stať bola schvaľovaná nielen ľavicovými stranami vďaka jeho ľudskému prístupu k imigrantom, ale aj pravicovými odporcami prísťahovalcov. V roku 1932 prijala vláda kvóty na zahraničných pracovníkov v podnikoch a o rok neskôr bolo obmedzené vykonávanie lekárskej praxe len na Francúzskych občanov.⁹ V roku 1938 bol založený úrad pre kontrolu imigrácie vo Francúzsku.¹⁰ Po nastolení tzv. vichystického režimu v roku 1940 sa v prístupe k imigrantom začala prejavovať rasová politika v spoločnosti. 22. júla 1940 bola vytvorená komisia, ktorá mala preskúmať naturalizácie cudzincov podporované za vlády Ľudovej Fronty¹¹. Výsledkom bolo 15 000 anulovaných naturalizovaní.¹² Počas vojny boli cudzinci medzi prvými, ktorí boli deportovaní do pracovných táborov.

Po skončení druhej svetovej vojny sa Francúzsko potýkalo s nedostatkom pracovných síl a po vojne bolo nutné vrátiť ekonomiku čo najrýchlejšie do pôvodného stavu. 2. novembra 1945 bola prijatá vyhláška, ktorá upravovala pravidlá pre vstup a pobyt cudzincov na francúzskom území a začala sa vytvárať prvá oficiálna imigračná politika Francúzska.¹³ Kvôli stratám na životoch vo vojne a nízkej pôrodnosti Francúzsko pozvalo do bývalej koloniálnej vlasti v rokoch 1946 až 1974 celkovo 2 milióny zahraničných pracovníkov, ktorí mali obsadiť chýbajúce pracovné pozície v stavebníctve, ťažkom priemysle, vo verejných i domácich prácach.¹⁴ Počas nasledujúcich tridsiatich rokov po druhej svetovej vojne, ktoré sa vo francúzskej histórii označujú ako *Trente Glorieuses*, sa tak imigranti stali vítanou a tolerovanou pracovnou

⁷ Joel S. Fetzer, *Public Attitudes toward Immigration in the United States, France, and Germany* (Cambridge: Cambridge University Press, 2000), s. 53.

⁸ Patrick Weil, „Georges Mauco, expert en immigration : ethnoracisme pratique et antisémitisme fielleux“, *L'antisémitisme de plume 1940-1944: études et documents*, (1999), www.patrick-weil.com, s. 267.

⁹ Djamel Khales, Françoise Paoletti. *Quelle immigration en France?* (Paris:Hatier, 1993), s. 14.

¹⁰ Patrick Weil, „Racisme et discriminations dans la politique française de l'immigration(1938-1945/1975-1995)“, *Vingtième siècle. Revue d'histoire*, (1995), www.patrick-weil.com, s. 75.

¹¹ Ľudová fronta- koalícia ľavicových strán, ktorá vládla vo Francúzsku od roku 1936 do roku 1938.

¹² Khales, Paoletti, *Quelle immigration en France?* s. 15.

¹³ Weil, „Populations en mouvement: Etat inerte“, s. 416.

¹⁴ Fetzer, *Public Attitudes toward Immigration in the United States, France, and Germany*, s. 55.

silou, francúzska ekonomika prekvitala a xenofóbne nálady sa vyskytovali iba výnimočne. Na základe nariadenia z roku 1945 sa počítalo s tým, že si zahraniční pracovníci privedú do Francúzska aj svoju rodinu a postupne sa asimilujú do francúzskej spoločnosti. Francúzska povojnová imigračná politika bola tak motivovaná nielen ekonomicky, ale aj demograficky, čím sa výrazne odlišovala od imigračnej politiky Nemecka. To začalo v 50-tych rokoch 20. storočia prijímať zahraničnú pracovnú silu za podmienok, že jeho zahraniční pracovníci, prichádzajúci bez rodinných príslušníkov, sa po skončení dopytu po ich pracovnej sile vrátia do krajiny svojho pôvodu - tzv. „*gasterbeiders*“.¹⁵

Situácia sa začala meniť v 70. rokoch, kedy sa obdobie *Trente Glorieuses* pomaly končí. Kvôli tzv. ropnému šoku sa zdvihla cena ropy a svetovú ekonomiku postihla hlboká stagnácia spojená s nárastom nezamestnanosti. Francúzska spoločnosť sa preto musela vyrovnat' nielen s ekonomickými ťažkosťami, rastúcou nezamestnanosťou, ale aj zvyšujúcim sa prílivom imigrantov. Vláda sa preto snažila príchod prisťahovalcov obmedziť, no bez veľkého úspechu. Stále totiž platilo nariadenie z roku 1945, podporujúce prisťahovalectvo celých rodín a ich integráciu do francúzskej spoločnosti. Zlučovanie rodín malo vládnu podporu a sociálna politika sa neustále zdokonaľovala.

Dlhodobý príliv cudzincov na francúzske územie mal za následok narastajúce požiadavky na získanie trvalého pobytu a francúzskeho občianstva. V roku 1972 podpísal minister vnútra Raymond Marcellin spolu s ministrom práce Josephom Fontanetom za pravicovej vlády prezidenta Pompidoua nariadenie o tom, že povolenie k pobytu vo Francúzsku je podmienené prácou. Ak imigrant prácu stratil, stratil aj povolenie k pobytu. Nariadenie vyvolalo vlnu protestných hladoviek u prisťahovaleckých pracovníkov, ktoré boli vo veľkých mestách Francúzska úspešné.¹⁶ V roku 1974 bol za prezidenta zvolený Valéry Giscard d'Estaing za liberálne-konzervatívnu stranu Nezávislých republikánov, ktorý chcel príliv nových prisťahovalcov obmedziť zavedením prísnych pravidiel pre vstup a pobyt vo Francúzsku. Valéry Giscard d'Estaing je často obviňovaný, že to on zapríčinil problematiku veľkého počtu imigrantov v rámci zlúčenia rodín.¹⁷ Francúzsko, tak ako aj

¹⁵ Patrick Weil, *L'Europe a-t-elle une politique d'immigration*, (1999), pdf, s 3

¹⁶ Alain Girard, *Attitudes de français a l'égard de l'immigration étrangère. Nouvelle enquête d'opinion*, 1974, www.persee.fr.

¹⁷ Michèle Tribalat, *Les yeux grands fermés: L'immigration en France* (Paris: Denoël, 2010), s.47.

ostatné európske krajiny pozastavilo v roku 1974 prisťahovalectvo, Štátna Rada však zrušila zákaz zlučovania rodín, ktoré vydala vláda kvôli regulácii imigrácie.¹⁸

Od roku 1975 začala rásť xenofóbia vo francúzskej spoločnosti, najmä voči imigrantom zo severnej Afriky, pretože po podpísaní Eviánskych dohôd s Alžírskom v roku 1962 sem prichádzalo mnoho kultúrne odlišných prisťahovalcov z Alžírska. Tí kvôli zlým podmienkam v Alžírsku hojne opúšťali krajinu a mierili práve do Francúzska. Oproti tomu, utečenci z juhovýchodnej Ázie boli omnoho viac vítaní, podľa Francúzov sa rýchlejšie asimilovali. Prezident Giscard d'Estaing sa od roku 1977 do 1980 snažil dosiahnuť návrat imigrantov do ich krajiny pôvodu.¹⁹ Návrat do vlasti sa mal týkať najmä prisťahovalcov z Afriky, údajne kvôli ich tzv. „*inassimilabilité*“ (neschopnosti asimilácie).²⁰ Proti tomuto nariadeniu vystúpili zástupcovia cirkvi, organizácie venujúce sa ľudským právam, stúpenci ľavice, ale aj členovia štátnej správy, vládnucej strany a štátnej rady, odvolávajúci sa na republikánske hodnoty Francúzska.²¹ Kvôli veľkému tlaku vláda musela toto opatrenie odvolať. V roku 1984 boli dokonca súdnym rozhodnutím vydané povolenia k trvalému pobytu pre 95 % zahraničných pracovníkov a ich rodín.²² Dlho skrytý za ekonomickým prínosom sa postupne začal ukazovať ďalší dôležitý aspekt imigrácie a to demografický prínos pre spoločnosť.²³ Takmer jedna pätina francúzskych občanov má zahraničný pôvod.

Dalo by sa povedať, že do 80. rokov 20. storočia sa ľavicové a pravicové strany vedeli na imigračnej politike viac-menej dohodnúť. To sa však zmenilo s nástupom pravicovej nacionalistickej Národnej Fronty²⁴ na politickú scénu v druhej polovici 80. rokov, ktorá sa snažila imigračnú otázku dostať väčšmi pod kompetencie štátu, čím sa názory ľavice a pravice na túto otázku začali rozdeľovať. Medzi týmito oboma krídlami narastal konflikt medzi prísnejšou kontrolou prisťahovalectva, ktorú presadzovali pravicové strany a medzi udelením väčších práv, ktoré podporovala ľavica. Prisťahovalci začali byť delení do rôznych kategórií: zahraničné rodiny s legálnym pobytom vo Francúzsku, politickí utečenci, občania Európskej Únie, kvalifikovaná

¹⁸Tribalat, *Les yeux grands fermés: L'immigration en France*, s. 48.

¹⁹ Patrick Weil, „Populations en mouvement“, str. 419.

²⁰ Ibid.

²¹ Ibid.

²² Patrick Weil, „Access to citizenship- A comparison of twenty five nationality laws“, *Citizenship Today: Global Perspectives and Practices*, (2001), str. 21.

²³ Khamès, Paoletti, *Quelle immigration en France?* s. 32.

²⁴ Národná fronta- pravicová nacionalistická strana Francúzska, ktorá vznikla v roku 1972, do Národného zhromaždenia sa dostala až v roku 1986

pracovná sila a príslušníci zmiešaných manželstiev medzi francúzskym občanom a cudzincom.²⁵ Podľa ľavicových ideálov aplikovala socialistická vláda v rokoch 1982-1983 liberálnu imigračnú politiku, čo znamenalo slabšiu kontrolu prisťahovalectva a väčšiu sociálnu pomoc. O rok neskôr však nastal obrat, ktorý znamenal sprísnenie kontrol imigrantov. Táto zmena postoja sa vysvetľuje stále trvajúcou ekonomickou krízou a nástupom druhej generácie prisťahovalcov (deti, ktoré prišli na základe práva na zlúčenie rodín, alebo tie, ktoré sa tu narodili a stali sa dospelými), ktorá vyvolala otázky ich hlbšej integrácie do spoločnosti.²⁶

Koncom 80. a začiatkom 90. rokov sa sťažili podmienky pre prisťahovalcov z rozvojových zemí, pretože s nástupom nových technológií v Európe rástol dopyt po vysoko kvalifikovaných zamestnancoch. K tomu v krajine dlhodobo prevládala nezamestnanosť a bolo treba poskytnúť sociálne zabezpečenie prisťahovalcom. Problém imigrácie sa už nebol len v ekonomickej rovine, ale aj v sociálnej.²⁷

Koncom 20. storočia začali francúzsku imigračnú politiku ovplyvňovať nielen ekonomické a demografické zmeny v krajine, ale tiež vonkajšie okolnosti ako bola oficiálna politika Európskej únie. S vytvorením schengenského priestoru a podpísaním Maastrichtskej dohody²⁸ bolo treba začať vytvárať spoločné pravidlá pre vstup občanov do schengenského priestoru, riadiť sa spoločnými zásadami a skoordinať postup proti nelegálnemu prisťahovalectvu.²⁹ Politici sa riadili jednak ekonomickými záujmami krajiny (tzv. príliv a odliv mozgov), politickými (zastavenie nekvalifikovanej imigrácie a podpora domáceho trhu) ale aj humanitárnymi (poskytnutie azylu utečencom a ich rodinám).³⁰ Avšak v analýze imigračnej politiky v *La Revue de l'Ires* jej autorka Mouna Viprey poukazuje na to, že imigračné politiky sú diktované vždy ekonomickými záujmami a situáciou na trhu práce. Od začiatku imigračnej politiky boli zahraniční pracovníci potrební v odvetviach, na ktoré domáci pracovníci nestačili. Prítomnosť zahraničnej pracovnej sily bola teda základným prvkom v mnohých pracovných oboroch. Vláda imigračné politiky neustále strieda, v čase dobrej zamestnanosti

²⁵ Patrick Weil, „Populations en mouvement“, s. 420.

²⁶ Khamès, Paoletti, *Quelle immigration en France*, str. 54.

²⁷ Khamès, Paoletti *Quelle immigration en France*, str. 55.

²⁸ Maastrichtská dohoda-bola dohoda z roku 1993, podpísaná členskými štátmi EÚ, ktorá zaviedla tzv. 3 piliere EÚ, jedným z nich bola aj spoločná zahraničná a bezpečnostná politika, kde mali štáty skoordinať postupy proti nelegálnemu prisťahovalectvu, atď.

²⁹ Patrick Weil, „L'Europe a-t-elle une politique d'immigration,“s.6.

³⁰ Ibid.

imigrantov víta, v čase krízy naopak používa reštriktívnu politiku.³¹ Môžeme pozorovať, že zatiaľ čo v minulosti imigrácia viedla k úspešnému ekonomickému rastu krajiny, posledných 30 rokov je čoraz viac vnímaná ako príčina sociálnych problémov. Na začiatku 21. storočia preto začala mať imigračná politika vo Francúzsku reštriktívnejší charakter a podobne ako v iných európskych krajinách sa snaží prisťahovalectvo riadiť s cieľom maximalizovať jeho prínos pre ekonomiku štátu.

1.2. Imigračná politika Francúzska od roku 2000 do roku 2007

Od roku 2002 začal mať hlavné slovo v imigračnej politike Francúzska novozvolený minister vnútra Nicolas Sarkozy za stranu Únia pre ľudové hnutie, ktorý mal zo svojej pozície v tejto oblasti veľké právomoci. Sám zákony navrhoval, predkladal Národnému zhromaždeniu a presviedčal prezidenta Jacquesa Chiraca, aby ich podpísal. Čoskoro po svojom nástupe do úradu ministra oznámil nový program pre verejnú bezpečnosť Francúzska, pričom sa jedna jeho časť týkala aj nelegálneho prisťahovalectva. Z pohľadu súčasnej imigračnej problematiky je dôležité sledovať imigračné zákony, ktoré presadil ešte ako minister vnútra. Neskoršie imigračné zákony presadené Sarkozym z postu prezidenta republiky na ne totiž úzko nadväzujú. V druhej časti tejto kapitoly preto spomeniem zákon o prísnejšej kontrole prisťahovalcov z roku 2003 a zákon o selektívnej imigrácii z roku 2006.³²

1.2.1 Zákon z roku 2003 o kontrole imigrácie, pobyte cudzincov a národnosti

3. júla 2003 predstavil minister vnútra Nicolas Sarkozy pred Národným zhromaždením návrh zákona o kontrole imigrácie a pobyte cudzincov vo Francúzsku. Vo svojom prejave vyjadril obavu o budúcnosť Francúzska po tom, čo sa Európa a svet stávajú stále otvorenejšími a upozornil na problematickú integráciu týchto cudzincov. Podľa neho „na jednej strane stoja tí, ktorí hľadajú v západnej Európe možnosti pre lepší život, na druhej strane však stoja francúzski občania, ktorí sa pýtajú na možnosti Francúzska, ktoré by malo zostať otvorené imigrácii, avšak so zachovaním svojej

³¹ Viprey Mouna, „Immigration choisie, immigration subie: du discours à la réalité“, *La revue de l'Étranger*, www.cairn.info. s.150.

³² Zákon z roku 2003- La loi n°2003-1119 du 26 novembre 2003 « relative à la maîtrise de l'immigration, au séjour des étrangers en France et à la nationalité, Zákon z roku 2006- La loi française du 24 juillet 2006 relative à l'immigration, et à l'intégration.

identity a republikánskeho modelu krajiny.³³ Sarkozy ďalej trval na tom, že debaty o úplnom otvorení hraníc sú nezlučiteľné so sociálnou a ekonomickou situáciou krajiny, ktorá si nemôže dovoliť prijímať tak veľký počet prisťahovalcov každý rok. Podľa neho táto situácia vedie k narastaniu strachu vo francúzskej spoločnosti a xenofóbii. Francúzsko mnoho rokov nemalo jasnú imigračnú politiku a to treba napraviť. Imigračná otázka by sa mala riešiť aj na lokálnej úrovni, čím by francúzska vláda mala lepší obraz o situácii v krajine.

Návrh Sarkozyho zákona sa skladal zo 45 článkov rozdelených do 4 častí. Prvá časť ustanovení sa zaoberala integráciou cudzincov, legálne pobývajúcich na území Francúzska. Po prvý krát v histórii Francúzska sa koncepcia integrácie do spoločnosti mala stať podmienkou pre získanie tzv. preukazu rezidenta. Ten mal byť po 10 rokoch automaticky obnovovaný a mal odrážať skutočnú túžbu cudzinca začleniť sa do francúzskej spoločnosti.³⁴ V tejto časti sa chcel zamerať aj na zmiešané dohodnuté alebo nútené manželstvá francúzskeho občana s cudzincom, ktorých počet sa prudko zvýšil. Druhá časť zákona sa mala zaoberať dierami v právnom systéme, pri ktorom cudzinec do Francúzska vstúpi ako turista na krátkodobý pobyt, avšak zostáva v krajine aj po vypršaní platnosti víz. Navrhoval preto odoberať žiadateľom o víza odtlačky prstov. Tretia časť návrhu zákona sa týkala kriminálnej imigrácie, kedy pomáhanie utečencom nelegálne vstúpiť do krajiny je menej riskantné a právne postihnutelnejšie než je pašovanie drog. Posledná časť návrhu sa venuje predĺženiu doby zadržania nelegálneho cudzinca na svojom území. Sarkozyho reštriktívny návrh zákona vstúpil v platnosť 26. novembra 2003. Jeho uzákonením nastalo niekoľko dôležitých zmien: doba zadržovania ilegálneho cudzinca sa zmenila z 12 dní na 32, odtlačky prstov a fotky boli súčasťou víz vydávaných na hraniciach, zvýšili sa sankcie proti prevádzkačom ilegálnych imigrantov, preukaz rezidenta sa manželskému partnerovi francúzskeho občana začal vydávať až po dvoch rokoch od svadby miesto po jednom ako tomu bolo dovtedy, cudzinec nemohol byť vyhostený z Francúzska, pokiaľ sa tu narodil alebo ak tu žije od detstva (obdobie do 13.-teho roku života).³⁵

V roku 2005 vypukli vo Francúzsku sociálne nepokoje, ktorých sa zúčastňovali najmä moslimovia narodení vo Francúzsku tzv. druhá generácia prisťahovalcov. Medzi

³³<http://www.interieur.gouv.fr/Archives/Archives-de-Nicolas-Sarkozy-2002-2004/Interventions/03.07.2003-Projet-de-loi-relatif-a-la-maitrise-de-l-immigration-et-au-sejour-des-etrangers-en-France>.

³⁴ Ibid.

najvýznamnejšie príčiny, ktoré protesty tejto spoločenskej skupiny obyvateľstva vyprovokovali patrili: vysoká nezamestnanosť a nedostatočné vzdelanie, sociálne vyčlenenie, policajné obťažovanie, rovnako nevyhovujúce podmienky na bývanie ako mali vo svojich bývalých domovoch ako aj náboženský faktor moslimského pohrdanie neveriacimi a radikálneho návratu k Alahovi.³⁶ Minister vnútra Nicolas Sarkozy proti výtržníkom zakročil a tvrdo ich potrestal. Jeho zákrok bol na jednej strane kritizovaný francúzskymi intelektuálmi, sociálnymi pracovníkmi, novinármi a ľavicovými stranami, na strane druhej mu jeho nekompromisný postoj zvýšil popularitu vo veľkej časti francúzskej spoločnosti. Vo Francúzsku sa rozohorela debata o multikulturalizme. Na jednej strane sme mohli vidieť že moslimov podporovali zväčša liberálne strany, anarchisti a miestne i zahraničné médiá. Tieto skupiny tvrdili, že za vyvolanie protestov mohol rasizmus vo Francúzsku, chudoba, nedostatok rešpektu a náboženského pochopenia.³⁷ Na druhej strane stáli stúpenci pravice podporujúci rýchlu asimiláciu cudzincov, ktorí sa báli prenikania islamu do francúzskej spoločnosti. Sarkozy nazval protestujúcich „*la racaille*“ (čo približne znamená zberba, spodina), čo médiá zverejnili. Proti nemu ostro vystúpil vtedajší minister pre rovnosť príležitostí M. Azouz Begag, ktorý takisto súhlasil s názorom, že za protestmi môže byť diskriminácia mladých moslimov.³⁸

1.2.2. Zákon z roku 2006 o imigrácii a integrácii³⁹

Možno povedať, že aj tieto udalosti viedli Sarkozyho k návrhu ďalšieho imigračného zákona, ktorý sa stal jedným z jeho najkritizovanejších a najkontroverznejších. Návrh zákona bol prezentovaný pred Národným zhromaždením 29. marca 2006 okrem Sarkozyho i premiérom Dominique de Villepinom.⁴⁰ Je potrebné zhrnúť najhlavnejšie argumenty Sarkozyho prejavu, lebo aj jeho obratná rétorika a nekompromisný prístup veľkou mierou prispeli k jeho neskoršiemu schváleniu. Sarkozy vo svojom prejave najskôr skritizoval projekt opozičnej socialistickej strany, ktorá navrhovala zrušenie reforiem a návrat sa k predchádzajúcemu stavu, ktorá označil

³⁵<http://www.vie-publique.fr/actualite/panorama/texte-vote/loi-du-26-novembre-2003-relative-maitrise-immigration-au-sejour-etranangers-france-nationalite.html>.

³⁶ http://www.thesocialcontract.com/artman2/publish/tsc1602/article_1368.shtml.

³⁷ Ibid.

³⁸ Ibid.

³⁹ la loi relative à l'immigration et à l'intégration.

⁴⁰ <http://www.assemblee-nationale.fr/12/projets/pl2986.asp>.

za stav „neriešenia imigračnej politiky a zahrabanie hlavy do piesku“. ⁴¹ Naopak, problém s prisťahovalcami vo Francúzsku označil za obrovský, kedy noví prichádzajúci nenachádzajú prácu ani bývanie a medzi prisťahovalcami stúpa nezamestnanosť. Podľa neho „*nie je po tridsiatich rokoch slepoty a popierania problematiky prisťahovalectva nezvyčajné zažívať na predmestiach Paríža násilie*“⁴². Poukázal ďalej na fakt, že vnuci prisťahovalcov zo 60. rokov, ktorí sa vo Francúzsku narodili a majú občianstvo, sa cítia byť menej Francúzmi než ich starí rodičia, ktorí občanmi nikdy neboli. Zmienil tiež protesty z roku 2005 a úspešnosť svojho zákona z roku 2003.

Vo Francúzsku má na imigrácii veľký podiel zlučovanie rodín, každoročne je polovica povolení pobytu vydávaná na tieto účely. Sociálna situácia týchto rodín je často veľmi zlá, kedy mnoho osôb žije spolu v malom priestore a sú sociálne vyčlenené. Ďalšiu skupinu tvorí migrácia za prácou, no Francúzsko už nedokáže zabezpečiť prácu všetkým. Podľa niektorých je príčina v tom, že v roku 1974 po ropnom šoku sa zastavila pracovná migrácia a migrácia v rámci zlučovania rodín sa stala hlavnou imigráciou.

Sarkozy navrhol úplne novú imigračnú politiku, ktorú rozdelil do troch častí. Prvá časť tzv. *l'immigration choisie* znamená zavedenie selektívneho prístupu v otázke prisťahovalectva. Zvolenou imigráciou chcel nahradiť tzv. *l'immigration subie*, alebo trpenú imigráciu, ktorá je založená na základe rodinných pút. Druhá časť návrhu sa týka prepojenia integrácie s otázkou imigrácie a tretia časť rieši spoločný rozvoj, to znamená spoluprácu s krajinou imigranta. Keď sa na tieto časti pozrieme bližšie, najväčší rozruch spôsobila práve *l'immigration choisie*. Podľa tohto konceptu si Francúzsko môže samo vyberať, koho na svoje územie pustí v súvislosti s tým ako by bol daný prisťahovalec prospešný pre štát. Znamenalo by to presne organizovanú imigračnú politiku, ktorá by zvažila možnosti a záujmy štátu a imigrantov by vyberala podľa ich vzdelania, talentu či motivácie, ktorá ich do Francúzska viedla. Tu pridáva ďalší princíp návrhu, a to je prepojenie imigrácie s otázkou integrácie. Cudzinec musí ukázať snahu integrovať sa do spoločnosti, tzn. naučiť sa francúzsky jazyk a rešpektovať francúzske zákony. S tým je spojený aj posledný článok návrhu, ktorým sú možnosti spolupráce s krajinou pôvodu imigranta. Sarkozy sa venoval tiež zmiešaným manželstvám francúzskeho občana s cudzincom, ktorých počet stále prudko stúpal. To podľa neho vyvolávalo podozrenie, že boli plánované s cieľom získania francúzskeho občianstva. Preto navrhol sprísnenie

⁴¹<http://www.interieur.gouv.fr/Archives/Archives-de-Nicolas-Sarkozy-2005-2007/Interventions/06.06.2006-Projet-de-loi-immigration-et-integration>.

podmienok na získanie občianstva cudzincom, ktorí si vzali francúzskeho občana a to tak, že s ním museli nejakú dobu oficiálne žiť, aby občianstvo mohli získať.

Proti návrhu podalo do 6. júla odvolanie viac než 60 senátorov a viac než 60 poslancov, ústavná rada však túto námietku zamietla s tým, že zákon je v súlade s ústavou.⁴³ Zákon bol oficiálne prijatý 30. júla 2006. Dá sa povedať, že v praxi tento zákon znamenal mnoho zmien. Čo sa týka zlučovania rodín, ak chce cudzinec, aby ho do Francúzska nasledovala aj rodina, musí tu legálne pobývať aspoň 18 mesiacov (predtým mu stačil len rok), jeho plat musí byť aspoň vo výške minimálnej mzdy (bez započítania rodinných a sociálnych dávok) a musí mať adekvátne bývanie. Tiež sa zvýšil boj proti dohodnutým manželstvám s cudzincom, kedy cudzinec dostane povolenie k pobytu po viac než troch rokoch manželstva. Ďalej sa zmenili podmienky k získaniu preukazu rezidenta k povoleniu pobytu a to tak, že cudzinec musí po príchode do Francúzska podpísať uvítacie a integračné zmluvy, kde podpíše, že sa zapojí do jazykového a občianskeho vzdelávania. Preukaz rezidenta môže byť udelený len pod týmito podmienkami: osoba bude rešpektovať princípy a zásady, ktorými sa riadi francúzska republika a dostatočne ovláda francúzsky jazyk, alebo bude mať osobnosť a talent, ktorými bude prospešná pre Francúzsko a tieto osoby dostanú povolenie až na 3 roky s možnosťou predĺženia.⁴⁴ Študenti by mali dostať povolenie k pobytu ľahšie, vláda ich láka na dokončenie vyššieho vzdelania vo Francúzsku s možnosťou nájsť si tu po škole prácu.⁴⁵ V niektorých prácach, kde zamestnávateľa nemajú dostatok pracovných síl a potrebujú zamestnať cudzincov, môžu cudzinci získať povolenie na pobyt v trvaní na jeden rok, ktoré je možné predĺžiť na dobu trvania pracovnej zmluvy. Zamestnávateľa teda nemusia nutne dokazovať, že miesto sa nedá obsadiť francúzskym občanom. Posledná časť sa týka zamietnutia pobytu cudzinca, ktoré môže byť sprevádzané povinnosťou opustiť francúzske územie a čas na podanie odvolania sa stanovuje na jeden mesiac.

Proti tomuto zákonu sa strhli búrlivé debaty zo strany ľavicových politikov, nevládných organizácií a kresťanskej cirkvi, ktorí vidia v novom zákone útok na základné ľudské práva. Skoro 700 organizácií sa podpísalo pod manifest proti reforme.

⁴²<http://www.interieur.gouv.fr/Archives/Archives-de-Nicolas-Sarkozy-2005-2007/Interventions/06.06.2006-Projet-de-loi-immigration-et-integration>.

⁴³<http://www.vie-publique.fr/actualite/panorama/texte-vote/loi-du-24-juillet-2006-relative-immigration-integration.html>.

⁴⁴<http://www.vie-publique.fr/actualite/panorama/texte-vote/loi-du-24-juillet-2006-relative-immigration-integration.html>.

⁴⁶ Vyvolalo to tiež veľký odpor verejnosti, ktorá sa zmobilizovala a protestovala v uliciach. Proti zákonu sa ohradili aj zástupcovia chudobných afrických krajín, ktorí sa báli odlákania mozgov do Francúzska.⁴⁷ Práve odpor afrických zemí viedol Senát k tomu, že do zákona zaradili posledný bod o spolupráci medzi krajinami. Odporcom prekáža hlavne sťaženie rodinnej migrácie a to konkrétne predĺženie čakacej doby na spomenutých 18 mesiacov namiesto jedného roka. Kritikom až tak neprekáža integrácia cudzincov do spoločnosti, ale to, že integrácia bude podmienkou pre svadbu a rodinný život. Právo na rodinu je jedno zo základných práv, ktoré by nemali byť obmedzované. V politike sa vynoril spor medzi ľavicou a pravitou, ktorá sa hádala o tom, že podľa tejto novej reformy sa ruší pravidlo, že cudzinec po 10 rokoch pobývania na francúzskom území bez papierov má nárok na legalizáciu svojho postavenia.⁴⁸ Po novom má o takýchto prípadoch rozhodovať špeciálna komisia. Pravivé strany zase vyčítali ľavicovým stranám, že na konci 90-tych rokov za ich vlády legalizovali pobyt skoro nelegálnym 100 000 prisťahovalcom, kvôli čomu potom stúpol počet žiadateľov o azyl.

2.Imigračná politika Francúzska po nástupe prezidenta Sarkozyho

V prezidentských voľbách v roku 2007 kandidoval Nicolas Sarkozy za pravivú stranu Únia pre ľudové hnutie (*Union pour un mouvement populaire-UMP*), ktorej bol predsedom. Vo svojom volebnom programe sa snažil vyzdvihnúť národnú hrdosť Francúzov, národnú identitu a konzervatívne ideály de Gaulla. Podľa historika Gérarda Noirielu bolo oživenie imigračnej otázky spolu s národnou identitou opakovaním víťaznej stratégie, ktorú použil v kampani k parlamentným voľbám v roku 1986 Jacques Chirac.⁴⁹ Práve Jacques Chirac končil v roku 2007 svoje druhé prezidentské obdobie a ako svojho nástupcu podporoval práve Sarkozyho. Predvolebná stratégia Sarkozyho bola napokon úspešná a 16. mája v roku 2007 sa Nicolas Sarkozy stal šiestym prezidentom piatej francúzskej republiky. Po svojom zvolení sa nový

⁴⁵<http://www.migrationpolicy.org/article/frances-new-law-control-immigration-flows-court-highly-skilled>.

⁴⁶ Ibid.

⁴⁷<http://www.migraceonline.cz/cz/e-knihovna/francie-chce-zmenit-pristehovaleckou-politiku-francouzsky-parlament-schvalil-novou-imigracni-strategii-nicolase-sarkozyho>.

⁴⁸<http://www.migraceonline.cz/cz/e-knihovna/francie-chce-zmenit-pristehovaleckou-politiku-francouzsky-parlament-schvalil-novou-imigracni-strategii-nicolase-sarkozyho>.

⁴⁹ Gérard Noiriel, *À quoi sert l'identité nationale* (Marseille: Agone, 2007), str. 82.

prezident začal aktívne podieľať na vnútornej i zahraničnej politike Francúzska. Niektorí Francúzi ho pre jeho iniciatívu, s ktorou sa pustil do zmien v rôznych oblastiach a pre jeho rečnícke prejavy prirovnávali k Napoleonovi Bonaparte.⁵⁰ Naďalej sa venoval imigračnej politike Francúzska a z obdobia, kedy bol prezidentom, vznikali ďalšie kontroverzné zákony a opatrenia, ktoré nadväzovali na už spomenuté zákony z roku 2003 a z roku 2006. Tieto opatrenia mali zväčša reštriktívny charakter a cieľom bolo ešte viac obmedziť príviv prisťahovalcov do Francúzska.

Rok po Sarkozyho zvolení za prezidenta zasiahla Francúzsko svetová finančná kríza. Xenofóbne nálady v spoločnosti stúpali so zvyšujúcou sa nezamestnanosťou a opatreniami proti kríze. Nakoľko boli tieto opatrenia úspešné? A neboli to len populistické reči, aby sa zakryli skutočné problémy, napríklad nezamestnanosť, s ktorými sa Francúzsko nevedelo vysporiadať? V tomto období bol už jasný rozdiel medzi postojmi ľavicových a pravicových strán k tejto problematike, na rozdiel od povojnovej spolupráce oboch sektorov a dodržiavani nariadenia z roku 1945. Pokúsim sa teda zanalyzovať dva hlavné zákony, ktoré mali zmierniť prisťahovalectvo a ich úspešnosť a dopady na spoločnosť, ktoré vyvolali. Išlo o zákon z roku 2007 a zákon z roku 2011. Pri skúmaní reštriktívneho charakteru imigračnej politiky je dôležité spomenúť aj opatrenia, ktoré boli prijaté medzi týmito dvoma zákonmi a ktorých sa zákon z roku 2011 týkal a to boli opatrenia na repatriáciu rómskych občanov do krajiny pôvodu. Na začiatku tiež musím spomenúť vznik nového ministerstva, ktoré sa malo problematikou zaoberať a ktoré pomáhalo tieto zákony tvoriť.

2.1. Vznik ministerstva pre imigráciu a integráciu cudzincov

Dva dni po nástupe Nicolasa Sarkozyho do funkcie prezidenta francúzskej republiky vzniklo úplné nové ministerstvo- Ministerstvo pre imigráciu, integráciu, národnú identitu a spoluprácu.⁵¹ Nápad na jeho zrodenie sa formoval už nejaký čas predtým a bol schválený po nástupe Sarkozyho do funkcie prezidenta so súhlasom vtedajšieho premiéra François Fillona. Novo vzniknuté ministerstvo prebralo kompetencie ohľadne imigračnej otázky od ministerstva vnútra, ministerstva sociálnych vecí a ministerstva zahraničia. Funkciu ministra tohto rezortu zastával od jeho zriadenia do roku 2009 Brice Hortefeux a po ňom to prebral Éric Besson. Tento rezort mal na starosti naturalizáciu a registráciu občianstva na základe sobáša a vydávanie osvedčenia

⁵⁰ Franz-Olivier Giesbert, M. Le président: scènes de la vie politique(2005-2011), str. 34.

⁵¹ Gérard Noiriel, À quoi sert l'identité nationale, str. 81.

o štátnej príslušnosti. V súlade s ministerstvom hospodárstva a financií sa venoval tiež zberu dát o prisťahovalcoch. Tie analyzoval a využíval na skúmanie integrácie a zamestnanosti cudzincov vo francúzskej spoločnosti. Tiež vytváral a upravoval podmienky vstupu, pobytu a podmienky k výkonu zárobkovej činnosti príslušníkov cudzej národnosti na francúzskom území. Za úlohu mal tiež reguláciu počtu cudzincov v záchytných strediskách, čakajúcich na azyl. Ministerstvo ďalej bojovalo proti nelegálnemu prisťahovalectvu, nelegálnemu zamestnávaniu cudzincov a falšovaniu ich dokladov. Rezort sa snažil o poskytnutie rovných príležitostí pre získanie občianstva cudzincov a mal zabráňovať diskriminácií v spoločnosti.

Vytvorenie ministerstva pre imigráciu, integráciu, národnú identitu a spoluprácu sa vyskytlo už v kampani Nicolasa Sarkozyho, ktorý odkazoval na to, že pokračuje v imigračnej politike Francúzska, ktorá sa vyvíjala už od 70-tych rokov. Vytvorenie nového ministerstva však vyvolalo značnú kritiku verejnosti i rôznych organizácií. Išlo im najmä o spojenie národnej identity s imigračnou otázkou. Proti tomu protestovalo viacero organizácií zaoberajúcich sa touto problematikou: Národný ústav pre históriu imigrácie, Výskumný ústav TERRA (*Travaux, Études, Recherches sur les Réfugiés et l'Asile*), Hnutie proti rasizmu a za priateľstvo medzi ľuďmi (*Mouvement contre le racisme et pour l'amitié entre les peuples-MRAP*) a ďalšie. Z Národného ústavu histórie imigrácie odišlo na protest 8 akademikov, medzi nimi už vyššie spomenutí historici a odborníci na imigráciu Patrick Weil a Gérard Noiriel. Ústav pre históriu imigrácie okrem iného skúmal aj rasizmus, antisemitizmus a diskrimináciu vo francúzskej histórii. Podľa nich zriadenie tohoto nového ministerstva presne zapadá do historického rámca, v ktorom sa v čase krízy zdôrazňovala národná identita a podporovala rasizmus a xenofóbiu v spoločnosti.⁵² Je to nebezpečná paralela so situáciou v Európe v 30. rokoch. Podľa týchto organizácií by sa nemalo podporovať nadradzovanie sa francúzskych občanov nad menšinami, ale presadzovať rovný prístup ku všetkým, ktorý je jedným z hlavných princípov francúzskej republiky. Proti založeniu ministerstva sa podpísovala aj petícia, ale aj napriek nej ministerstvo fungovalo ďalej a rozpustené bolo až o 3 roky neskôr, v roku 2010. Na to, koľko búrlivých reakcií založenie nového ministerstva vyvolalo, sa jeho zrušenie konalo takmer bez povšimnutia. Podľa politológa a akademika Oliviera Le Cour-Grandmaisonam bolo zriadenie ministerstva len predvolebným ťahom Sarkozyho, no po prieskumoch verejnej mienky a klesajúcich

⁵² <http://www.reseau-terra.eu/article602.html>.

preferenciách strany Sarkozy uznal, že to bola chyba.⁵³ Do svojho zániku sa však toto ministerstvo stihlo podieľať na kontroverznom zákone z roku 2007, na opatreniach na deportáciu Rómskych občanov a na návrhu zákona, ktorý bol prijatý až v roku 2011.

2.2. Zákon z roku 2007

Spoločnosť sa ešte nevyrovnala s kontroverzným imigračným zákonom z roku 2006 a už prišiel v parlamente návrh na schválenie ďalšieho zákona, ktorý upravoval podmienky k imigrácii na základe zlučovania rodín. Tento zákon nadväzoval na vyššie spomenuté zákony z roku 2003 a 2006. Zákon bol prednesený pred Národným zhromaždením v mene premiéra François Fillona a ministra pre imigráciu, integráciu, národnú identitu a spoluprácu, Bricea Hortefeuxa.⁵⁴ V prejave opäť zaznelo, že imigrácia na základe zlučovania rodín je stále dominantnejšia, než príchod študentov a kvalifikovaných a produktívnych pracovných síl. Spomína sa tu opatrenie z roku 2006, podľa ktorého by mal cudzinec podpísať po príchode do Francúzska prehlásenie, že rešpektuje francúzske hodnoty a ovláda francúzsky jazyk. „Osoby, ktoré by chceli prísť do Francúzska, aby sa tu pripojili k svojej rodine alebo po zmiešanom manželstve s francúzskym občanom, by takisto mali preukázať znalosť francúzskeho jazyka v zemi, v ktorej žiadajú o vízum do Francúzska. Ak sa preukáže neznalosť jazyka, musí žiadateľ absolvovať jazykový kurz v maximálnej dĺžke dvoch mesiacov a doložiť potvrdenie o splnení kurzu, pokiaľ chce získať povolenie k dlhodobému pobytu vo Francúzsku za účelom zlúčenia rodiny.“⁵⁵ Rodičia by tiež podľa tohto návrhu mali dohliadať na integráciu svojich detí do francúzskej spoločnosti. Pokiaľ by to nespĺnili, mali by sa tým zaoberať francúzske úrady a mohlo by dôjsť až k odobratiu sociálnych dávok. V tomto zákone bol aj návrh, ktorý podal poslanec za Úniu za ľudové hnutie- Thierry Mariani a ktorý mal byť testovaný do roku 2009.⁵⁶ Išlo v ňom o to, že pokiaľ žiadateľ o dlhodobé vízum na základe práva na zlúčenie rodiny nemá žiadny preukaz totožnosti, alebo by bol jeho pôvod úradom podozrivý, bolo by možné vykonať genetické testy (testy DNA). Tak sa mali overiť rodinné väzby medzi žiadateľom a rodinným príslušníkom. Ďalej v zákone padol návrh na sčítavanie občanov na základe etnického a rasového pôvodu a vedenie štúdií a štatistík o ich zázemí a práci. Medzi ďalšie ustanovenia patrilo

⁵³ <http://www.lefigaro.fr/politique/2010/11/15/01002-20101115ARTFIG00751-l-identite-nationale-vie-et-mort-d-un-ministere-conteste.php>.

⁵⁴ <http://www.assemblee-nationale.fr/13/projets/pl0057.asp>.

⁵⁵ <http://www.vie-publique.fr/actualite/panorama/texte-vote/loi-du-20-novembre-2007-relative-maitrise-immigration-integration-asile.html>.

vytvorenie súboru obsahujúceho odtlačky prstov a fotografie osôb žiadajúcich o azyl. Po zamietnutí žiadosti o azyl by tieto osoby mali právo odvolať sa do 48 hodín a doba odvolania by trvala až jeden mesiac. Nakoniec bol podľa tohto zákona Francúzsky úrad pre ochranu utečencov bez štátnej príslušnosti (*Office français de protection des réfugiés et apatrides-OFPRA*) prevedený z Ministerstva zahraničia na Ministerstvo pre imigráciu, integráciu, národnú identitu a spoločný rozvoj. Najviac kritizovaný bol článok 13 o možnosti odoberania vzoriek DNA rodinným príslušníkom žiadajúcich o azyl a článok 63 o návrhu na získavanie dát a vykonávanie štúdií na etnickom a rasovom princípe, preto sa na ne pozriem bližšie.

2.2.1. Článok 13

Návrh na odobratie vzoriek DNA podal už vyššie spomenutý poslanec za UMP Thierry Mariani. Tento návrh bol však neskôr pozmenený senátom a stal sa trinástym článkom tohto zákona. Genetické testy mali potvrdiť príbuzenské vzťahy medzi žiadateľom o azyl a rodinným príslušníkom žijúcim vo Francúzsku. Testovaní by boli len žiadatelia o dlhodobé vízum, ktorí nie sú držiteľmi žiadneho preukazu totožnosti, alebo takí, u ktorých bol ich pôvod úradom podozrivý. Toto opatrenie prešlo skúšobným obdobím, ktoré bolo stanovené od schválenia zákona z roku 2007 do 31. decembra 2009, čiže celých 18 mesiacov.⁵⁷ Realizoval sa v prípadoch, kedy rodič získal status utečenca, alebo keď chcel priviesť svoje dieťa do Francúzska na základe práva na zlučovanie rodín. Testy by sa vykonávali len medzi matkou a dieťaťom. Senát stanovil, aby testovanie medzi otcom a dieťaťom nebolo možné, pretože by mohlo dôjsť k neprijemným zisteniam o nebiologickom vzťahu otca s dieťaťom, čo by viedlo k rozvratu rodín alebo k otváraní starých rán obetiam znásilnenia.⁵⁸ Tieto testy by sa robili len po rozhodnutí súdu, písomnej žiadosti žiadateľa o víza a po stanovisku Národného výboru pre etiku. Každý prípad by bol podrobne preskúmaný a nemohlo by dôjsť k automatickému odobratiu DNA. Rozhodnutie o vykonaní testu malo spadať pod súd prvej inštancie v Nantes a realizovať sa len po preskúmaní všetkých ostatných možností.⁵⁹ Genetické testy by sa realizovali na náklady francúzskeho štátu a výsledky

⁵⁶ <http://www.assemblee-nationale.fr/13/amendements/0057/005700036.asp>.

⁵⁷ <http://www.vie-publique.fr/actualite/panorama/texte-vote/loi-du-20-novembre-2007-relative-maitrise-immigration-integration-asile.html>.

⁵⁸ http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:http://www.rtdh.eu/pdf/20071115_decision_557_commentaire.pdf.

⁵⁹ Conseil Constituel (Paris, 2010), pdf., str. 1.

by boli zaslané na príslušný konzulát. Mariani argumentoval tým, že tieto testy sa robili aj v iných európskych krajinách a že by boli vykonávané len na základe dobrovoľnosti. Podľa niektorých senátorov ale nebol v súlade s francúzskym právom, hlavne opozícia sa proti návrhu ostro postavila. Senát sa zaoberal námietkou, ktorú podala senátorka za Komunistickú stranu Nicole Borvo Cohen-Seat. Podľa nej 13. článok zákona porušuje právo na súkromie a na rodinný život.⁶⁰ Ústavná rada však potvrdila, že zákon priamo ani nepriamo neobmedzuje právo na rodinný život. Podľa socialistu Louisa Mermaza obmedzenie podmienok pre zlúčenie rodín imigrantov je v rozpore s európskou konvenciou o ochrane ľudských práv, slobôd a rodinného života a vykonávaním genetických testov by boli porušené medzinárodné dohody o právach dieťaťa.⁶¹ Podľa ďalšej členky, socialistickej strany, Barizy Khiariho, bolo aj samotné prijatie zákona rozporuplné, pretože Národné zhromaždenie tu významné zmenilo rozsah textu. Senát však všetky tri námietky zamietol.

Ústavný súd sa zamerlal na možné rozpory návrhu s francúzskou ústavou. Podľa nich je odoberanie vzoriek DNA v rozpore s francúzskym právom. Mysleli konkrétne právo na rovnosť, právo na zlúčenie rodín, právo na súkromie a na princíp zachovania ľudskej dôstojnosti.⁶² Zásada rovnosti bola už definovaná v Deklarácii práv človeka a občana z roku 1789. Cudzinci majú síce odlišné práva ako francúzski občania, čo sa týka podmienok pre vstup a pobyt vo Francúzsku, aj tak sa však na nich vzťahujú ľudské práva. Testy DNA môžu byť teda brané ako zavádzanie odlišností medzi ľuďmi vo Francúzsku a k rozdielnemu zaobchádzaniu voči rôznym skupinám. Tiež by podľa tohto zákona bola porušená rovnosť medzi biologickými a adoptívnymi deťmi. Žalobcovia preto žiadali, aby bol schválený princíp rovnosti medzi týmito deťmi. Tvrdenie o porušení práva na súkromie zas vychádzalo z toho, že vo Francúzsku chýbal zákaz o zhromažďovaní vzoriek DNA. Podľa súdu tu nedochádzalo ani k porušovaniu ľudskej dôstojnosti, pretože testy neboli súčasťou policajného vyšetrovania. Okrem toho podľa zákona z 29. júla 1994 o bioetike francúzsky úrad jasne rozlišuje skúmanie charakteristík človeka a identifikáciu osoby pomocou jeho DNA.⁶³ Využitie DNA slúži len na identifikáciu osoby, nie na ďalšie odhaľovanie jeho genetickej informácie.

⁶⁰ http://www.senat.fr/dossier-legislatif/tc/ana_pjl06-461.html.

⁶¹ http://www.senat.fr/dossier-legislatif/tc/ana_pjl06-461.html.

⁶² http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:http://www.rtdh.eu/pdf/20071115_decision_557_commentaire.pdf, str. 2.

⁶³ Conseil constitutionnel, str. 5

2.2.2. Článok 63

Druhou kritizovanou časťou zákona z roku 2007 bol článok 63. Tento článok pojednával o možnosti viesť štúdie o rôznorodosti skupín a zber osobných údajov, ktoré by poukazovali na etnický alebo rasový pôvod osôb.⁶⁴ Tento návrh mal upravovať zákon z roku 1978 o informáciách, zhromažďovaní súborov a o slobode. Článok 63 podľa kritikov porušuje právo na rovnosť a na súkromie. Ústavná rada sa tiež zaoberala sporným prijatím článku, kedy sa počas prvého čítania objavil pozmeňovací návrh, ktorý nemal žiadnu súvislosť s pôvodným predkladaným zákonom. Články 39 a 44 francúzskej ústavy hovoria, že návrhy nesmú byť bez akéhokoľvek spojenia s predkladaným zákonom.⁶⁵ Zákon sa mal venovať len úprave procesu zlučovania rodín a podmienkam pre vstup a pobyt cudzincov do Francúzska, etnické a rasové štatistiky s tým teda nemali žiadnu súvislosť. Podľa princípu rovnosti z roku 1789 zakázala Ústavná rada zhromažďovanie údajov na základe etnického pôvodu, pri zbere údajov sa môže udávať len pôvodná krajina, z ktorej cudzinec prišiel, alebo jeho predchádzajúce občianstvo.⁶⁶

2.2.3. Kritika verejnosti

Kritiku zákon nevyvolal len na politickej scéne, ale aj u odbornej a laickej verejnosti. Organizácia pre informácie a podporu imigrantov (*Le Groupe d'information et de soutien des immigrées- GISTI*) a Vysoký úrad proti diskriminácii a pre rovnosť (*La Haute Autorité de lutte contre les discriminations et pour l'égalité-Halde*) odsúdili tento zákon ako diskriminačný. Odsúdili nové ustanovenia, ktoré majú sťažiť imigrantom podmienky pre zlúčenie rodiny a že musia kvôli tomu podstupovať genetické testy.⁶⁷ Podľa prezidenta nevládnej francúzskej organizácie SOS Racisme, Dominique Sopa, návrh na vykonávanie štúdií na etnickom základe „pripomína staré koloniálne zvyky.“⁶⁸ Zaujímavé je, že kým súčasný francúzsky premiér François Villon označil zákon za „detail“, bývalý premiér Villepin chcel Marianiho dodatok o odbere DNA zrušiť. Podľa neho by sa DNA vôbec nemalo spájať s imigračnou politikou štátu, pretože to pripomína nebezpečný precedens, kedy miešanie pseudo-vedy a rasy viedlo

⁶⁴ Conseil constitutionnel, str. 5.

⁶⁵ Conseil constitutionnel, str. 6.

⁶⁶ Conseil constitutionnel, str. 6.

⁶⁷ http://www.halde.fr/IMG/pdf/DA_c_libA_c_ration.pdf.

⁶⁸ <http://rue89.nouvelobs.com/2007/09/17/les-statistiques-ethniques-au-detour-de-la-loi-sur-limmigration>.

k nacizmu.⁶⁹ Podobná kritika prišla zo zámoria, kedy americký denník New York Times zverejnil názor na zavedenie testov DNA vo Francúzsku a už v nadpise to označil ako „pseudovedecký fanatizmus vo Francúzsku“.⁷⁰ Proti prijatiu tohto zákona vytvorili intelektuáli, politici aj umelci kampaň, ktorá niesla v logu nápis „nedotýkajte sa mojej DNA“ (*Touche pas à mon ADN*). Organizovala to SOS Racisme a ďalšie mimovládne organizácie bojujúce proti rasizmu. Podpisovala sa petícia, ktorú podpísalo okolo 300 000 ľudí a na zorganizovaný koncert prišlo podľa médií okolo 6000 ľudí.⁷¹

Nekritizovalo sa len odoberanie DNA ale aj možnosť etnických štatistík. Ľudia sa obávali toho, že zamestnávateľia budú mať možnosť vyberať si zamestnancov na základe etnika a že je to v rozpore s ich právom na súkromie. Po rozhodnutí súdu sa však takéto výskumy nesmeli vykonávať.

3. Deportácie Rómov

3.1. Deportácie Rómov

Deportácie Rómskych občanov boli ďalším z kontroverzných krokov vlády a ministerstva pre imigráciu, integráciu, národnú identitu a spoluprácu. Išlo o pokusy o návrat rómskych a bulharských Rómov späť do krajiny pôvodu, ktoré začali v roku 2010. Dôvodom bolo stavenie ilegálnych kempov na francúzskom území. Síce bulharskí a rumunskí Rómovia ako občania Európskej únie mohli vstúpiť na francúzske územie bez víz, na pobyt dlhší než 3 mesiace by potrebovali pracovné povolenie alebo povolenie k pobytu.

Všetko začalo 16. júla 2010, kedy policajti zastrelili a zabili mladého Róma, ktorý sa im snažil utiecť na aute. V reakcii na to začala skupina Rómov, ktorí boli vo Francúzsku oficiálne len ako cestovatelia, drancovať a napádať dedinu Saint-Aignan v strednom Francúzsku. O pár dní neskôr vypukli ďalšie nepokoje v Grenoblie. 30. júla preto vystúpil v Grenoblie prezident Nicolas Sarkozy s prejavom, ktorý sa týkal predchádzajúcich udalostí. Žiadal v ňom ministra vnútra, aby vyriešil nelegálne rómske kempy.⁷² Sarkozy chcel, aby nelegálne osady zmizli do troch mesiacov, pretože podľa neho sa stali zdrojom obchodu s ľuďmi, prostitúcie, kriminality, nútením detí do žobrania a boli tu veľmi zlé sociálne podmienky pre život. Kempy sa skutočne začali

⁶⁹ <http://ernestoetc.blogspot.cz/2007/11/contre-les-tests-dna-en-france.html>.

⁷⁰ http://www.nytimes.com/2007/10/21/opinion/21sun2.html?_r=0.

⁷¹ <http://ernestoetc.blogspot.cz/2007/11/contre-les-tests-dna-en-france.html>.

rušiť a Rómom boli ponúknuté finančné prostriedky, aby opustili Francúzsko a vrátili sa späť do krajiny pôvodu, teda do Bulharska alebo Rumunska. Tí, čo súhlasili s dobrovoľným opustením Francúzska, dostali každý po 300 euro a na každé dieťa ďalších 100.⁷³ Francúzska vláda uisťovala verejnosť, že repatriácia rómskych občanov je vykonávaná na právnom základe, nie na etnickom. Bolo to možné vykonať aj kvôli tomu, že väčšina bulharských a rumunských Rómov pobývali na území Francúzska ilegálne. Sarkozy vyhlásil, že francúzsky štát naďalej uvíta utečencov na svojom území, nebude však podporovať vytváranie slumov, ktoré sú nevhodné pre francúzsku republiku a európske ideály. Tiež vyhlásil, že väčšina deportovaných Rómov z kempov boli vo Francúzsku len ako návštevníci, nemali pracovné povolenie ani povolenie k pobytu a všetky prípady deportácii sa uskutočnili po rozhodnutí súdu, nebola to teda forma policajnej šikany. Prezident republiky sa ale vyjadril, že nechce, aby pri tom utrpeli tí, ktorí chcú žiť v mieri a rešpektovať princípy francúzskej republiky. V septembri požiadala Európska komisia Francúzsko o záruky týkajúce sa legálnosti vystaňovania Rómov. Hovorca ministerstva zahraničia však ubezpečil komisiu, že Francúzsko zmení niektoré vnútroštátne predpisy v súlade s európskou legislatívou.⁷⁴ 7.októbra v roku 2010 priniesol denník Le Monde správu o existencii policajnej zložky s názvom Cudzie menšiny, ktoré nie sú usadené (*Minorités étrangères non sédentarisées-MENS*), ktoré malo za úlohu zhromažďovať informácie o etnickom pôvode prisťahovalcov, predovšetkým Rómov.⁷⁵ Podľa Le Monde to bolo vytvorené Ústredným útvarom pre boj proti pohybu trestnej činnosti (*l'Office central de lutte contre la délinquance itinérante-OCLDI*). Na to sa začali sťažovať advokáti z organizácii pre rómske práva a podali žalobu za zbieranie a uchovávanie osobných údajov na rasovom základe. Ministerstvo vnútra priznalo, že MENS existovalo v 90.-tych rokoch, jeho fungovanie v súčasnosti však poprelo. Na začiatku októbra vyšetrovali policajti Rómov, ktorí nelegálne okupovali pozemok vo Val d'Oise. Sčítavali ich a zobrali im aj vzorky DNA.⁷⁶ Podľa člena Ligy za ľudské práva to však bolo nelegálne. Podľa neho sa testy DNA majú vykonávať vo väzbe po spáchaní trestnej činnosti a nie pri sčítaní ľudí v tábore. Ďalší sporný prípad sa stal v ten istý mesiac

⁷² Franz-Olivier Giesbert, M. Le président, Scènes la vie politique (2005-2011) str. 237.

⁷³ <http://www.bbc.co.uk/news/world-europe-11020429>.

⁷⁴ <http://discours.vie-publique.fr/notices/102001758.html>.

⁷⁵ http://www.lemonde.fr/societe/article/2010/10/07/la-gendarmerie-detient-un-fichier-roms-illegal_1421548_3224.html.

⁷⁶ http://www.liberation.fr/societe/2010/10/08/tests-adn-sur-des-roms-l-exces-de-zele-des-gendarmes-du-val-d-oise_685139.

v inom meste. V noci 27. októbra napadli maskovaní muži rómsky kemp v Yvelines. Muži boli prezlečení za policajtov, vyhrážali sa Rómom so zbraňou v ruke a vzali im doklady totožnosti.⁷⁷ O 3 týždne neskôr zase v Lyone použili policajti slzný plyn v schátralom dome. Tvrdili, že zásah bol namierený proti nebezpečným psom, ktoré tam údajne boli, avšak zasiahli Rómov, ktorí dom obývali. Tí tvrdili, že policajti naschvál použili slzný plyn ich smerom, pričom boli zranené a hospitalizované dve deti.⁷⁸

Čo sa týka primeranosti týchto opatrení, o tom sa dá len diskutovať. Spoločnosť sa rozdelila na dva tábory- na tých, čo vládny zásah podporovali a na tých, ktorí v tom videli diskriminačný charakter. Vláda sa k problému stavala reštriktívne a vyhlásila, že ľudia, ktorí sem pricestujú a chcú dlhodobo zostať, majú práva ale aj povinnosti ako francúzski občania. A hoci prichádzajú z krajín Európskej Únie, podľa francúzskych pravidiel pre vstup a pobyt na území štátu sú bez získania povolenia k pobytu alebo bez pracovného povolenia na území ilegálne, preto je možné ich vyhostiť. Vláda tvrdila, že to robí na základe súdnych rozhodnutí a nie na etnickom princípe. Na druhej strane nie je isté, či všetky zásahy polície boli primerané a či neboli nespravodlivo vyhostení aj tí, ktorí nič nezákonné nespravili. Vyst'ahovaním tiež trpeli deti. Ďalej sa vynára otázka, či neboli porušené aj ich ľudské práva, právo na dôstojnosť a na rovnosť medzi ľuďmi. Tiež nie je isté, či policajné zložky postupovali vždy podľa predpisov, ako sme mohli vidieť v sporných prípadoch spomenutých vyššie. Otáznikom zostáva aj popieraná policajná zložka MENS.

3.2. Domáca a medzinárodná kritika

Kontroverzné deportácie Rómov odsúdila odborná verejnosť, medzinárodné organizácie bojujúce za ľudské práva, Európska Únia aj niektoré okolité štáty. Sarkozyho politickí oponenti ho obviňovali, že si Rómskou otázkou len zvyšuje popularitu u voličov, pretože jeho popularita od volieb podstatne klesla. Taktiež ho upodozrievali z toho, že opatreniami chce odvrátiť pozornosť od väčších problémov, ktoré nedokáže riešiť, ako je nezamestnanosť a korupcia. Svoj nesúhlasný postoj vyjadril aj pápež Benedikt XVI a ďalší predstavitelia katolíckej cirkvi.⁷⁹ Organizácia spojených národov sa tiež vyjadrila proti radikálnemu riešeniu Francúzska. Vysoká komisárka za ľudské práva z OSN sa na konferencii za ľudské práva v Ženeve vyjadrila,

⁷⁷http://www.lemonde.fr/societe/article/2010/10/30/un-camp-de-roms-attaque-par-des-inconnus-dans-les-yvelines_1433210_3224.html.

⁷⁸ <http://rue89.nouvelobs.com/2010/11/20/a-lyon-la-police-a-t-elle-gaze-un-chien-ou-des-roms-176811>

⁷⁹ Giesbert, M. *Le President: Scènes de la vie politique 2005-2011*, str. 238.

že takéto riešenie len viac stigmatizuje Rómov a prehlbuje extrémne podmienky, v ktorých žijú. Vyzvala preto aj ostatné európske štáty, aby „prijali také politiky, ktoré umožnia Rómom prekonať ich vyčlenenie zo spoločnosti.“⁸⁰ K situácii sa vyjadril aj rumunský prezident Traian Basescu. Vyjadril sa, že nebude Francúzsku diktovať, ako má viesť svoju politiku voči Rómom, ale chce nájsť nejaké spoločné riešenie. Preto sa stretol aj s francúzskym ministrom pre imigráciu Ericom Bessonom a so štátnym tajomníkom pre európske záležitosti, s ktorými sa pokúšal nájsť vhodné riešenie. O prípad sa zaujímal, pretože sa to oficiálne týkalo rumunských občanov, ale podľa neho je hlavná zodpovednosť na ich samotných.⁸¹

Ďalšia veľká kritika prišla z Európskej únie. Predseda Európskej komisie José Manuel Barroso sa vyjadril, že všetky vlády členských štátov Európskej Únie musia rešpektovať ľudské práva a rasizmus a diskriminácia v Európe nemajú miesto. V Európskom parlamente sa názory líšili. Kým niektorí otvorene Francúzsko obviňovali z rasizmu, iní boli vo vyjadreniach zdržanlivejší a niektorí sa francúzskej politiky dokonca zastávali. Poslanci Európskeho parlamentu za liberálov, zelených a sociálnych demokratov kritizovali francúzsku vládu, že sa snažia o nadradzovanie rasy, kým Sarkozyho spojenci v centro-pravej Európskej ľudovej strane vládnu politiku obhajovali.⁸² Maďarská europoslankyňa, ktorá má rómske korene, sa vyjadrila že chyba je na strane Rómov, ktorí sa posledných 20 rokov nevedia integrovať do väčšiny európskych štátov. Komisárka pre spravodlivosť a základné práva Viviane Redingová absolvovala viacero rozhovorov s francúzskou vládou a pred poslancami pochválila pokroky, ktoré Paríž robí, ale vyšla sa otázke, či porušili nejaké práva. Podľa nej opatrenia, ktoré vykonávali francúzske zložky, neboli cielene namierené proti Rómom. Nemecká kancelárka Angela Merkelová podporila Sarkozyho politiku a kritizovala slová európskeho komisára.

4. Zákon z roku 2011 o imigrácii, integrácii a národnosti⁸³

Posledným analyzovaným zákonom, na ktorom sa podieľala Sarkozyho vláda a ktorý sprisňoval imigračnú politiku, bol zákon prijatý 16. júna v roku 2011. Tento zákon mal upravovať 3 smernice Európskej Únie- smernicu o návrate, smernicu

⁸⁰ http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=35902&Cr=pillay&Cr1#.U14E2VV_vvk.

⁸¹ <http://www.lefigaro.fr/flash-actu/2010/09/08/97001-20100908FILWWW00485-roms-critiques-du-president-roumain.php>.

⁸² <http://www.theguardian.com/world/2010/sep/07/barroso-french-anti-gypsy-campaign>

⁸³ *La loi du 16 juin 2011 relative à l'immigration, à l'intégration et à la nationalité.*

o modrej karte a smernicu o sankciách pre zamestnávateľov, ktorí zamestnávajú nelegálne cudzincov bez povolenia. Podľa tých, ktorí sa na ňom podieľali sa tento zákon hovorovo nazýval aj zákon Bessona, Hortefeuxa a Guéanta, alebo len Bessonov zákon. Prvotný návrh zákona predložil 31. marca 2010 Rade ministrov Eric Besson, minister vtedy ešte existujúceho ministerstva pre imigráciu, integráciu, národnú identitu a spoluprácu.⁸⁴ Následne bol po prvom čítaní zákon prijatý Národným zhromaždením a neskôr senátom, ktorý ho však mierne upravil. Zákon putoval na schválenie ďalej, no jeho konečné schválenie predchádzali počiatočné problémy, keď vyše 60 poslancov a senátorov podali odvolanie a Ústavná rada preto čiastočne zmenila článok o administratívnom zadržaní cudzincov. Nakoniec vošiel zákon do platnosti až 16. júna 2011.⁸⁵

Zákon sa mal pôvodne venovať 3 smerniciam Európskej únie, ktoré mal aplikovať do svojho práva. Išlo o smernicu o návrate, tzv. *directive retour*, ktorá bola schválená Európskou úniou v roku 2008 a upravovala spoločné normy a postupy, ktoré mali vykonávať členské štáty EÚ pri návrate príslušníkov cudzích krajín, pobývajúcich na území ilegálne.⁸⁶ Ďalej smernica o modrej karte, tzv. *directive carte bleue*, bola vydaná EÚ v máji roku 2009 a týka sa podmienok pre vstup a pobyt štátnych príslušníkov tretích zemí za účelom zamestnania v krajine. Posledná aplikovaná smernica, tzv. *directive sanctions*, vydaná v júni 2009 bola smernica upravujúca sankcie pre zamestnávateľov, ktorí nelegálne zamestnávajú imigrantov bez povolenia. Pôvodne teda mal zákon upravovať len tieto 3 smernice, ale išiel oveľa ďalej a prijal opatrenia, ktoré by mali ešte viac kontrolovať prisťahovalectvo vo Francúzsku. Zákon nadväzoval na predchádzajúce zákony z roku 2003, 2006 a 2007 a tieto úpravy znamenali opätovné sprísnenie podmienok pre prisťahovalcov a dovŕšenie zmien v imigračnej politike za prezidenta Sarkozyho. Zaujímavosťou je, že síce návrh zákona podal minister pre imigráciu, počas jeho schválenia však už takéto ministerstvo neexistovalo. Tento zákon rieši viac oblastí imigrácie a môžeme ho rozdeliť do viacerých častí: vytvorenie tzv. čakacej zóny, vytvorenie modrej karty, smernica o návrate, zadržanie cudzincov, boj s ilegálnym zamestnávaním cudzincov, právo na azyl a podmienky k získaniu francúzskej národnosti.

⁸⁴ http://www.assemblee-nationale.fr/13/dossiers/immigration_integration_nationalite.asp.

⁸⁵ <http://www.vie-publique.fr/actualite/panorama/texte-vote/loi-du-16-juin-2011-relative-immigration-integration-nationalite.html>.

⁸⁶ <http://www.documentissime.fr/actualites-juridiques/procedures-en-justice/loi-n-2011-672-du-16-juin-2011-sur-l-immigration-presentation-de-quelques-dispositions-applicables-1149.html>.

4.1. Obsah zákona

Podmienky k pobytu a k získaniu národnosti

Podmienkou k získaniu francúzskeho občianstva, alebo predĺženie pobytu, závisia na rešpektovaní tzv. hostiteľskej zmluvy a solidarity. To znamená preukázať znalosť jazyka, účasť na školení, atď. Platí to aj pre tých, ktorí chcú získať občianstvo svadbou s francúzskym občanom. Pokiaľ niekto podmienky nedodržiava, prefekt môže odmietnuť predĺženie jeho pobytu. Oproti tomu doba potrebná pre získanie francúzskeho občianstva môže byť skrátená až na dva roky pre tých, ktorí už vykazujú známky dobrého asimilovania sa do spoločnosti. Každý cudzinec, ktorý pristupuje na francúzsku štátnu príslušnosť je povinný podpísať Listinu práv a povinností francúzskeho občana.⁸⁷ Štandardná doba pre pobyt vo Francúzsku bez víz sú 3 mesiace. Potom už musí mať cudzinec pracovné povolenie, alebo povolenie k pobytu. Zákon upravuje aj niektoré ustanovenia týkajúce sa vstupu a pobytu cudzincov a stanovuje podmienky na ochranu pred stíhaním tým, ktorí poskytujú humanitárnu pomoc nelegálnym prisťahovalcom. Povolenie k pobytu cudzinca trpiaceho nejakou chorobou teraz nemusí byť udeľované ani v prípade, že v krajine pôvodu neexistuje liečba. Stanovili sa prísne pravidlá pre možnosť liečenia vo Francúzsku. Posledná zmena mala umožňovať, že tomu, kto má francúzske občianstvo menej než 10 rokov, je v prípade vraždy alebo pokusu o vraždu verejnej osoby možné odobrať občianstvo. Toto ustanovenie síce Národné zhromaždenie schválilo, ale senát ho zamietol a v druhom čítaní sa toto opatrenie už nevyskytovalo.

Modrá karta

Pre vysokokvalifikovaných cudzincov, ktorí majú minimálne bakalára alebo odbornú prax v dĺžke 5 rokov, je vytvorená modrá európska karta, ktorá mu umožňuje jednoduchší prístup na trh práce a také isté podmienky majú na celom území Európskej únie.

Smernica o návrate

Čo sa týka smernice o návrate, tá je do francúzskeho práva aplikovaná tak, že cudzinec nelegálne pobývajúci na francúzskom území môže byť potrestaný opustením územia. V tomto prípade sa doba na dobrovoľné opustenie územia stanovuje na 30 dní, po ktorej je už možné vynútenie nedobrovoľného odchodu. Cudzincovi môže súd stanoviť opustiť územie celej Európskej únie, bez možnosti návratu, ale len po dobu 5

rokov.⁸⁸ Cudzinec z EÚ i mimo nej, ktorý pobýva na Francúzskom území po dobu kratšiu než 3 roky, môže byť automaticky vyhostený v prípade ohrozenia verejného poriadku, ktoré zahŕňa trestné činy krádeže, agresívne žobranie a nelegálne zaberanie cudzieho pozemku. Občan Európskej únie môže byť vyhostený v prípade zneužitia krátkého pobytu (pobyt do 3 mesiacov), kedy cudzinec odíde a znova príde, aby zostal na území, alebo pokiaľ je neprimeranou záťažou pre sociálny systém.

Zadržanie cudzincov

V prípade zadržania cudzinca, ktorý je na území nelegálne, rozhoduje o vyhostení najprv správny súd a až potom súd pre slobodu a zadržanie. Doba na odpoveď medzi týmito dvoma súdmi sa zvyšuje z 2 dní na 5 a doba možného zadržiavania sa zvyšuje z 15 dní na 20 s možnosťou jedného opätovného predĺženia. Celkovo môže byť cudzinec zadržaný od 32 do 45 dní.⁸⁹ Ak bol však cudzinec zadržaný za plánovanie teroristických akcií, alebo v prípade, že má byť vyhostený za činnosť teroristickej povahy, je možné ho zadržať na dobu jedného mesiaca s možnosťou predĺženia až na 6 mesiacov. Text stanovoval aj možnosť zadržiavať ho po dobu jedného roka, toto posledné nariadenie však bolo senátom pozmenené.

Trest za ilegálne zamestnávanie

Zákon upravuje európsku smernicu z roku 2009 o ilegálnom zamestnávaní cudzincov. Stanovuje administratívne, finančné a trestné sankcie pre tých, ktorí vedome zamestnávajú cudzincov bez povolenia k pobytu. Od takého zamestnávateľa môže byť požadované vrátenie určitej verejnej podpory, ktorú cudzinec poberal, alebo môže byť vylúčený z verejných zákaziek.⁹⁰ Preto by podľa návrhu mali byť zvýšené kontroly na odhaľovanie takýchto prípadov, pretože ilegálne zamestnávanie imigrantov má škodlivý vplyv na francúzsku prácu a ekonomiku.

Vstup do Francúzska: nové možnosti pre vytvorenie tzv. čakacej zóny na hraniciach

V januári v roku 2010 úrady objavili 123 Kurdov na korzickej pláži. Títo občania nemohli byť kvôli svojmu počtu umiestnení v prístave a ani v mieste

⁸⁷ http://circulaire.legifrance.gouv.fr/pdf/2011/06/cir_33327.pdf str.5.

⁸⁸ <http://www.vie-publique.fr/actualite/panorama/texte-vote/loi-du-16-juin-2011-relative-immigration-integration-nationalite.html>.

⁸⁹ <http://www.vie-publique.fr/actualite/panorama/texte-vote/loi-du-16-juin-2011-relative-immigration-integration-nationalite.html>.

⁹⁰ http://circulaire.legifrance.gouv.fr/pdf/2011/06/cir_33327.pdf.

vylozenia.⁹¹ Najprv sa rozhodlo, že budú držaní v ochrannej väzbe, čo bolo neskôr zamietnuté. Boli teda umiestnení v záchytnom centre a požiadali o azyl. Reakciou na tento precedens sa vláda rozhodla vytvoriť tzv. čakacie zóny v blízkosti hraníc. Vytvorenie čakacích zón je výnimočne realizované v prípade ilegálnemu príchodu skupiny s najmenej 10 imigrantami cez vonkajšie hranice Schengenu. Takíto ľudia budú prevedení k najbližšiemu hraničnému priechodu, kde budú umiestnení do čakacej zóny. Zárukou vytvorenia čakacej zóny je to, že nelegálnych imigrantov musí byť viac ako 10 a žiadatelia, ktorí prídu na francúzske územie tu nemajú adresu pobytu.⁹² V prípade veľkého počtu imigrantov sú úrady nútené konať čo najrýchlejšie a oboznámiť cudzincov s ich právami. Tieto práva sú obmedzené len na lekársku pomoc, tlmočníkov a konzultácie s právnikom. Maximálna doba pobytu v čakacej zóne je 26 dní.⁹³

4.2. Zhrnutie zákona

Dalo by sa povedať že tento zákon zo 16. júna 2011 doplňoval predchádzajúce 4 zákony a završoval tak proces obmedzovania imigračného toku a sprísňovanie podmienok vstupu cudzincom. Môžeme tu opäť vidieť prístup selektívnej imigrácie, konkrétne udeľovanie modrej európskej karty vzdelaným a vysokokvalifikovaným osobám. Tiež mal podporiť pracovnú imigráciu. Opäť sa kladie dôraz na prísnu asimiláciu cudzinca do francúzskej spoločnosti, keď v prípade dobrej asimilácie a znalosti francúzskeho jazyka je cudzinec odmenený získaním občianstva už za dva roky. Na druhej strane neznalosť jazyka, francúzskych hodnôt a nedostatočnej asimilácie môže byť dôvodom na nepredĺženie povolenia k pobytu. Novinkou je možnosť zavedenia tzv. čakacích zón v blízkosti hraníc, ktoré majú umožniť prijať viac utečencov naraz. Zaujímavé je však rozširovanie možností na vyhostenie cudzincov, konkrétne zákon doplnil nové dôvody na vyhostenie ako je agresívne žobranie, trestné činy krádeže alebo zaberanie nelegálnych pozemkov. Toto platí ako pre cudzinca mimo EÚ, tak aj pre občanov členského štátu. Mnohí to preto označujú ako opatrenie namierené hlavne proti Rómskym občanom z Rumunska a Bulharska, ale aj iných členských štátov. Ako som spomínala vyššie, repatriácia Rómov do krajiny pôvodu vyvolala búrlivé debaty a protesty a v reakcii na to mohla francúzska vláda zahrnúť

⁹¹ http://vincenttchen.typepad.fr/droit_des_etrangers/r%C3%A9forme-besson-2010/.

⁹² http://circulaire.legifrance.gouv.fr/pdf/2011/06/cir_33327.pdf, s. 1.

⁹³ http://circulaire.legifrance.gouv.fr/pdf/2011/06/cir_33327.pdf, s. 1.

tento dodatok do legislatívy, aby v prípade ďalších problémov mala oporu v zákone, proti čomu by sa nedalo veľmi namietat'. Ďalšou novotou je zavedenie tvrdších trestov pre zamestnávateľov, ktorí využívajú lacnú pracovnú silu v podobe nelegálnych imigrantov na francúzskom území, čím pripravujú francúzsky štát o zisky. Toto je však celoeurópsky problém. Asi jedno z najprísnejších opatrení boli podmienky k povoleniu liečenia chorých cudzincov na francúzskom území, keď si úrady podrobne preverujú dostupnosť liečby v krajine pôvodu a môžu sa rozhodnúť pacienta neprijat'.

Záver

Ako sme mohli vidieť, otázka imigrácie je vo francúzskej spoločnosti veľmi živá a zaujíma nielen politikov, ale aj odbornú a laickú verejnosť. Regulácia a spomalenie imigračného toku sa objavili už v predvolebnej kampani Nicolasa Sarkozyho, ktorý dovtedy imigráciu aktívne ovplyvňoval ako minister vnútra. Prijaté zákony mali obmedziť príliv nekvalifikovanej pracovnej sily a naopak podporiť tzv. "príliv mozgov", teda vysoko kvalifikovaných ľudí. Zatiaľ čo sa Sarkozy pokúsil posilniť pracovnú imigráciu, jeho zákony podstatne skomplikovali podmienky pre zlučovanie rodín. Za 8 rokov sprísnenia imigračnej politiky, od roku 2003-2011, sa vláda pokúsila zmeniť takmer všetky oblasti imigračnej politiky. V každom ďalšom zákone sa nachádzali ďalšie zmeny a opatrenia, ktoré na seba navzájom nadväzovali, ale aj menili predchádzajúce normy. Na základe selektívnej imigračnej politiky zákona o imigrácii a integrácii z roku 2006 a vytvorenia tzv. modrej karty zákonom z roku 2011 mala byť pozitívne ovplyvnená pracovná imigrácia. Oproti tomu tradičné zlučovanie rodín mali skomplikovať testy DNA uzákonené zákonom z roku 2007 o kontrole prisťahovalectva, integrácii a azyle. Čoraz viac sa kládol dôraz na asimiláciu, ktorá bola podmienkou pre získanie francúzskeho občianstva a predĺženia povolenia k pobytu. Podmienky na získanie občianstva na základe manželstva cudzinca s francúzskym občanom sa zmenili. Rozšírili sa tiež možnosti vyhostenia cudzincov na základe spáchania trestného činu, dokonca i občanov z krajín Európskej únie.

Už v minulosti sme videli, že vláda menila svoju imigračnú politiku najmä podľa ekonomickej situácie krajine, čo je pochopiteľné. Keď sa ekonomike darí, tak sú nové pracovné sily vítané. V časoch krízy naberá tato politika reštriktívny charakter, k čomu došlo i počas Sarkozyho vlády. Francúzsko znova prechádzalo obdobím finančnej krízy, zhoršenia ekonomickej situácie a nárastu nezamestnanosti. Tiež už v minulosti ovplyvňovalo imigračnú politiku to, či je vláda ľavicová alebo pravicová ale aj

medzinárodné faktory. Za Sarkozyho vlády sa stretlo viacero faktorov- finančná kríza, vláda pravicovej strany a požiadavky Európskej únie. A ako už mnohí pred ním, i Sarkozy sa rozhodol posilniť francúzsky patriotizmus vyzdvihovaním národnej identity a hádzaním viny za ekonomický neúspech na „tých druhých“. Ako sa však po čase ukázalo, obmedzovanie imigračného toku ekonomickú situáciu nezmenilo. Mnoho opatrení sa ukázalo byť v praxi neúčinnými. Úspech nemalo ani založenie nového ministerstva pre imigráciu, integráciu, národnú identitu a spoluprácu, ktoré bolo od začiatku kritizované za prepojenie imigrácie s národnou identitou. Počas svojej trojročnej existencie sa ministerstvo podieľalo na implementácii kontroverzných zákonov a vyvolalo veľkú vlnu verejnej kritiky. Aj tí, čo túto imigračnú politiku spočiatku podporovali, sa neskôr od realizácie základnej myšlienky Sarkozyho imigračných opatrení odvrátili.

Nad mierou úspešnosti Sarkozyho imigračných noriem sa dá teda len polemizovať. Opatrenia prichádzali veľmi rýchlo po sebe. Kým sa do praxe aplikoval jeden zákon, už ho nasledoval druhý, ktorý niektoré časti predchádzajúceho znovu pozmenil, ako napríklad dobu potrebnú pre získanie občianstva, dobu zadržovania cudzincov, atď. Mnohé z pôvodne navrhnutých opatrení boli zrušené Ústavnou radou a proti ďalším sa odvolávali poslanci i senátori, preto sa do schváleného zákona nedostali. Odborná ani laická verejnosť ani jeden z týchto zákonov neprijala veľmi kladne. Problém bol v tom, že oba zákony narážali podľa kritikov v niektorých častiach na základné občianske práva zakotvené vo francúzskej ústave, ktoré nimi mohli byť obmedzované. Najdôležitejším z týchto práv je právo na rovnosť zakotvené už v ústave z roku 1789. Je jedným z hlavných pilierov francúzskej republiky, preto nebolo prekvapením, že rozdelenie spoločnosti na francúzskych občanov a „tých druhých“ vyvolávalo ostré protesty. Iné z nových imigračných opatrení boli podľa kritikov v rozpore s právom na dôstojnosť, ako napríklad vykonávanie povinných testov DNA či vedenie štúdií a analýz rôznych etník. Obmedzovanie imigrácie na základe zlučovania rodín a skomplikovanie manželstva francúzskeho občana s cudzincom zase obmedzujú právo na rodinný život, čo je navyše v nesúlade s politikou Európskej únie. Iné opatrenia sa ukázali byť iba mediálnym ťahom bez skutočného významu, ktorý mal presvedčiť verejnosť, že sa niečo mení. Sem spadá napríklad opatrenie umožňujúce deportácie Rómov, kedy namiesto zlepšenia ich nedobrej sociálnej situácie vo Francúzsku sa problém rieši ich odosielaním späť do krajiny pôvodu, odkiaľ sa aj tak vracali naspäť. Od posledného imigračného zákona Sarkozyho vlády však uplynuli len 3

roky, ešte preto nie je na mieste hodnotiť úspešnosť celej politiky, pretože neubehla dostatočná doba a na jej objektívne zhodnotenie je treba časový odstup. Isté však je, že táto politika minimálne rozprúdila debaty a záujem verejnosti.

Summary

Even though immigration is a large part of French history it has also been a divisive issue. As we have seen in history, there were many factors that influenced immigration, such as economics, demography and also political and international situations. After the Second World War immigrant were invited to France to revitalize economy and demography of the country. After the end of famous period that is called Trente Glorieuses, there was a financial crises and gouvernement tried to restrict the immigration policy. The similar situation was during the Sarkozy's presidency. The gouvernement approved various laws to limit immigration flow. They supported selective immigration, when France could choose highly skilled immigrants and refuse the uneducated. They also adopted the law of 2007 allowing genetic tests in cases of family reunification, when the identity of applicant is unclear. Another law of 2011 should implemented 3 EU directives into French law, but also included deeper integration to the French society as a condition to acquiring citizenship. Many parts of these immigration laws were canceled because of their failure and criticism. The new Ministry of immigration, integration, national identity and cooperation was canceled after 3 years of its establishment. Deportations of Romes was also unsuccessful because they didn't solved the poor situation of Roma but sent them to the country of origin, from where they returned back. These measures against immigrants have not be supported by French citizens and many of them protested against it. Some people argue that the immigration policy during the Sarkozy's presidency was only populist speech. It caused a great debate in the professional and general public and also in international organizations and the European Union, but it is still early to evaluate it.

Použitá literatura

Pramene

1. *Analyse des discussions législatives et des scrutins publics : Loi relative à la maîtrise de l'immigration, à l'intégration et à l'asile*, http://www.senat.fr/dossier-legislatif/tc/ana_pjl06-461.html (stiahnuté 20.4. 2014).
2. *Décision n° 2007-557 DC du 15 novembre 2007*, <http://www.conseil-constitutionnel.fr/conseil-constitutionnel/francais/les-decisions/acces-par-date/decisions-depuis-1959/2007/2007-557-dc/decision-n-2007-557-dc-du-15-novembre-2007.1183.html> (stiahnuté 20.3. 2014).
3. *Décret n° 2007-1891 du 26 décembre 2007 portant organisation de l'administration centrale du ministère de l'immigration, de l'intégration, de l'identité nationale et du codéveloppement*, <http://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000017765650&dateTexte=&categorieLien=id> (stiahnuté 17.3. 2014).
4. *Entrée en vigueur de la loi relative à l'immigration, à l'intégration, et à la nationalité*, http://circulaire.legifrance.gouv.fr/pdf/2011/06/cir_33327.pdf (stiahnuté dňa 22.4. 2014).
5. *Le projet de loi immigration et integration*, <http://www.interieur.gouv.fr/Archives/Archives-de-Nicolas-Sarkozy-2005-2007/Interventions/06.06.2006-Projet-de-loi-immigration-et-integration> (stiahnuté 15.3. 2014).
6. *Maîtrise de l'immigration- (n° 57), amendement n° 36*, <http://www.assemblee-nationale.fr/13/amendements/0057/005700036.asp> (stiahnuté 20.4. 2014).
7. 1. *Projet de loi relatif à la maîtrise de l'immigration et au séjour des étrangers en France*, <http://www.interieur.gouv.fr/Archives/Archives-de-Nicolas-Sarkozy-2002-2004/Interventions/03.07.2003-Projet-de-loi-relatif-a-la-maitrise-de-l-immigration-et-au-sejour-des-etrangers-en-France> (stiahnuté 15.3. 2014).

8. *Projet de loi relatif à l'immigration et à l'intégration*, <http://www.assemblee-nationale.fr/12/projets/pl2986.asp> (stiahnuté 17.3. 2014).
9. *Projet de loi relatif à la maîtrise de l'immigration, à l'intégration et à l'asile*, 20.3. 2014, in: <http://www.assemblee-nationale.fr/13/projets/pl0057.asp>
10. *Société : immigration, intégration et nationalité*, http://www.assemblee-nationale.fr/13/dossiers/immigration_integration_nationalite.asp (stiahnuté 22.4.2014).

Literatúra

1. Andrew Geddes, *The politics of Migration and Immigration in Europe* (London: Sage, 2003).
2. Franck Düvell, *Illegal Immigration in Europe: Beyond Control?* (Houndmills: Palgrave Macmillan, 2006).
3. Djamel Khamès a Françoise Paoletti, *Quelle immigration en France?* (Paris: Hatier, 1993).
4. Émile Temime, *France, terre d'immigration* (Paris: Gallimard, 1999).
5. Franz-Olivier Giesbert, M. Le President: Scènes de la vie politique 2005-2011 (Paris: Flammarion, 2011).
6. Gérard Noiriel, *Réfugiés et sans-papiers: la république face du droit d'asile: XIXe-XXe siècle* (Paris: Hachette Littératures, 2010).
7. Gérard Noiriel, *État, nation et immigration: Vers un histoire pouvoir* (Paris: Belin, 2001).
8. Gérard Noiriel, *À quoi sert l'identité nationale* (Marseille: Agone, 2007).
9. Gérard Noiriel, *Le creuset français: Histoire de l'immigration XIXe-XXe siècle* (Paris: Seuil, 1988).
10. Joel S. Fetzer, *Public Attitudes toward Immigration in the United States, France, and Germany* (Cambridge: Cambridge University Press, 2000).
11. Michèle Tribalat, *Les yeux grands fermés: L'immigration en France* (Paris: Denoël, 2010).

Odborné články

1. Alain Girard, Marie-Laurence Amy a Yves Charbit, „Attitudes de français a l'égard de l'immigration étrangère. Nouvelle enquête d'opinion“, *Populations* 29, č.6 (1974): 1015-1069, www.persee.fr (stiahnuté dňa 12.3. 2014).
2. Patrick Weil, „Populations en mouvement, Etat inerte“, *Notre Etat, le livre vérité de la Fonction publique*, (2000): 413-433, dostupné na www.patrick-weil.com (stiahnuté dňa 5.4. 2014).
3. Patrick Weil, „Georges Mauco, expert en immigration : ethnoracisme pratique et antisémitisme fielleux“, *L'antisémitisme de plume 1940-1944: études et documents* (1999): 267-276, www.patrick-weil.com. (stiahnuté 13.5.2014).
4. Patrick Weil, „Racisme et discrimination dans la politique française de l'immigration(1938-1945/1974-1995)“, *Vingtième siècle. Revue d'histoire*, (1995): 74-99, www.patrick-weil.com (stiahnuté 15.3. 2014).
5. Patrick Weil, „L'Europe a-t-elle une politique d'immigration“,1995, www.patrick-weil.com (stiahnuté dňa 15.3. 2014).
6. Patrick Weil, „Access to citizenship- A comparison of twenty five nationality laws“, *Citizenship Today: Global Perspectives and Practices*, Washington DC (2001):17-35, www.patrick-weil.com (stiahnuté dňa 15.3. 2014).
7. Viprey Mouna, „Immigratiion choisie, immigration subie: du discours à la réalité“, *La revue de l'Ires*, (2010/1): 149-169, www.cairn.info (stiahnuté dňa 11.3. 2014).

Periodická tlač

1. Franck Johannès, „MENS, le fichier ethnique illégal sur les Roms“, *Le Monde* (7.10. 2010), http://www.lemonde.fr/societe/article/2010/10/07/la-gendarmerie-detient-un-fichier-roms-illegal_1421548_3224.html (stiahnuté dňa 20. 4. 2014).
2. Gavin Hewitt, „France sends Roma Gypsies back to Romania“, *BBC* (20.8. 2010) , <http://www.bbc.co.uk/news/world-europe-11020429> (stiahnuté dňa 20. 4. 2014).
3. Chloé Reprince, „Les statistiques ethniques au détour de la loi sur l'immigration“, *Le nouvel observateur* (17.9. 2007),

<http://rue89.nouvelobs.com/2007/09/17/les-statistiques-ethniques-au-detour-de-la-loi-sur-limmigration> (stiahnuté 17.3. 2014).

4. Ian Traynor, „Barroso makes veiled criticism of French anti-Gypsy campaign“, *The Guardian* (7.9.2010), <http://www.theguardian.com/world/2010/sep/07/barroso-french-anti-gypsy-campaign>
5. Laurent Burlet, „A Lyon, la police a-t-elle « gazé » un chien ou des Roms ?“, *Le nouvel observateur* (20.11.2010), <http://rue89.nouvelobs.com/2010/11/20/a-lyon-la-police-a-t-elle-gaze-un-chien-ou-des-roms-176811> (stiahnuté 22. 4: 2014).
6. „Pseudoscientific Bigotry in France“, *New York Times* (21.10. 2007) http://www.nytimes.com/2007/10/21/opinion/21sun2.html?_r=1& (stiahnuté 2.4. 2014).
7. „Roms: critiques du président roumain“, *Le Figaro* (8.9.2010) <http://www.lefigaro.fr/flash-actu/2010/09/08/97001-20100908FILWWW00485-roms-critiques-du-president-roumain.php>
8. Sylvain Mouillard, „Tests ADN sur des Roms: l'excès de zèle des gendarmes du Val-d'Oise“, *Libération société* (8.10. 2010), http://www.liberation.fr/societe/2010/10/08/tests-adn-sur-des-roms-l-exces-de-zele-des-gendarmes-du-val-d-oise_685139 (stiahnuté dňa 20.4. 2014).
9. Thomas Vampouille, „L'Identité nationale, vie et mort d'un ministère contesté“, *Le Figaro* (16.11.2010), <http://www.lefigaro.fr/politique/2010/11/15/01002-20101115ARTFIG00751-l-identite-nationale-vie-et-mort-d-un-ministere-conteste.php> (stiahnuté dňa 20.4. 2014).
10. „Un camp de Roms attaqué par des inconnus dans les Yvelines“, *Le Monde* (30.10. 2010), http://www.lemonde.fr/societe/article/2010/10/30/un-camp-de-roms-attaque-par-des-inconnus-dans-les-yvelines_1433210_3224.html (stiahnuté 13.4. 2014).

Internetové stránky

1. „Against DNA test“, <http://ernestoetc.blogspot.cz/2007/11/contre-les-tests-dna-en-france.html> (stiahnuté dňa 15.4. 2014).
2. „Communiqué de la Présidence de la République, en date du 28 juillet 2010, sur la situation des gens du voyage et des Roms en France“, <http://discours.vie-publique.fr/notices/102001758.html> (stiahnuté dňa 15.4. 2014).

3. „Délibération n°2007-370 du 17 décembre 2007“
http://www.halde.fr/IMG/pdf/DA_c_libA_c_ration.pdf (stiahnuté dňa 15. 4. 2014).
4. „France's New Law: Control Immigration Flows, Court the Highly Skilled“,
<http://www.migrationpolicy.org/article/frances-new-law-control-immigration-flows-court-highly-skilled> (stiahnuté dňa 15.4. 2014).
5. „French Immigration Policy Government and Rioters Are Victims of Liberal Laissez-Faire“
http://www.thesocialcontract.com/artman2/publish/tsc1602/article_1368.shtml
(stiahnuté dňa 15.4. 2014).
6. „Francie chce změnit přistěhovaleckou politiku- Francouzský parlament schválil novou imigrační strategii Nicolase Sarkozyho“,
<http://www.migraceonline.cz/cz/e-knihovna/francie-chce-zmenit-pristehovaleckou-politiku-francouzsky-parlament-schvalil-novou-imigracni-strategii-nicolase-sarkozyho> (stiahnuté dňa 15.4. 2014).
7. „Chronologie: Histoire de l'immigration“, <http://www.vie-publique.fr/politiques-publiques/politique-immigration/chronologie-immigration/> (stiahnuté dňa 10.3. 2014).
8. „Identité nationale et immigration: iversons la problématique!“,
<http://www.reseau-terra.eu/article602.html> (stiahnuté dňa 25.4. 2014).
9. „La loi relative à la maîtrise de l'immigration, au séjour des étrangers en France et à la nationalité“, <http://www.vie-publique.fr/actualite/panorama/texte-vote/loi-du-26-novembre-2003-relative-maitrise-immigration-au-sejour-etrangers-france-nationalite.html> (stiahnuté dňa 10.3. 2014).
10. „La loi du 24 juillet 2006 relative à l'immigration et integration“,
<http://www.vie-publique.fr/actualite/panorama/texte-vote/loi-du-24-juillet-2006-relative-immigration-integration.html> (stiahnuté dňa 10.3. 2014).
11. „La loi du 20 novembre 2007, relatif à la maîtrise de l'immigration, à l'integration et à l'asile“, <http://www.vie-publique.fr/actualite/panorama/texte-vote/loi-du-20-novembre-2007-relative-maitrise-immigration-integration-asile.html> (stiahnuté dňa 11.3. 2014).
12. „Loi du 16 juin 2011 relative à l'immigration, à l'intégration et à la nationalité“,
<http://www.vie-publique.fr/actualite/panorama/texte-vote/loi-du-16-juin-2011-relative-immigration-integration-nationalite.html> (stiahnuté dňa 14. 4. 2014).
13. „Loi n°2011-672 du 16 juin 2011 sur l'immigration : présentation de quelques dispositions applicables“, <http://www.documentissime.fr/actualites->

juridiques/procedures-en-justice/loi-n-2011-672-du-16-juin-2011-sur-l-immigration-presentation-de-quelques-dispositions-applicables-1149.html (stiahnuté dňa 20. 4. 2014).

14. „Réforme 2011 (16 juin)“, http://vincenttchen.typepad.fr/droit_des_etrangers/r%C3%A9forme-besson-2010/ (stiahnuté dňa 15.4. 2014).